

ŽIVOT

KULTÚRNO SPOLOČENSKÝ ČASOPIS FEBRUÁR • ÚNOR • LUTY • ČÍSLO 2/1976 ROČNÍK 19 cena 1 zł

K VÝROČIU VÍŤAZSTVA NAD FAŠIZMOM MLADÉ POKOLENIE – ODBOJÁROM

Práca Vladislavy Janečkovej, žiačky VI. tr. základnej školy vo Vyšných Lapšoch

DEJINY
VÍŤAZNÉHO
BOJA
V DETSKÝCH
KRESBÁCH

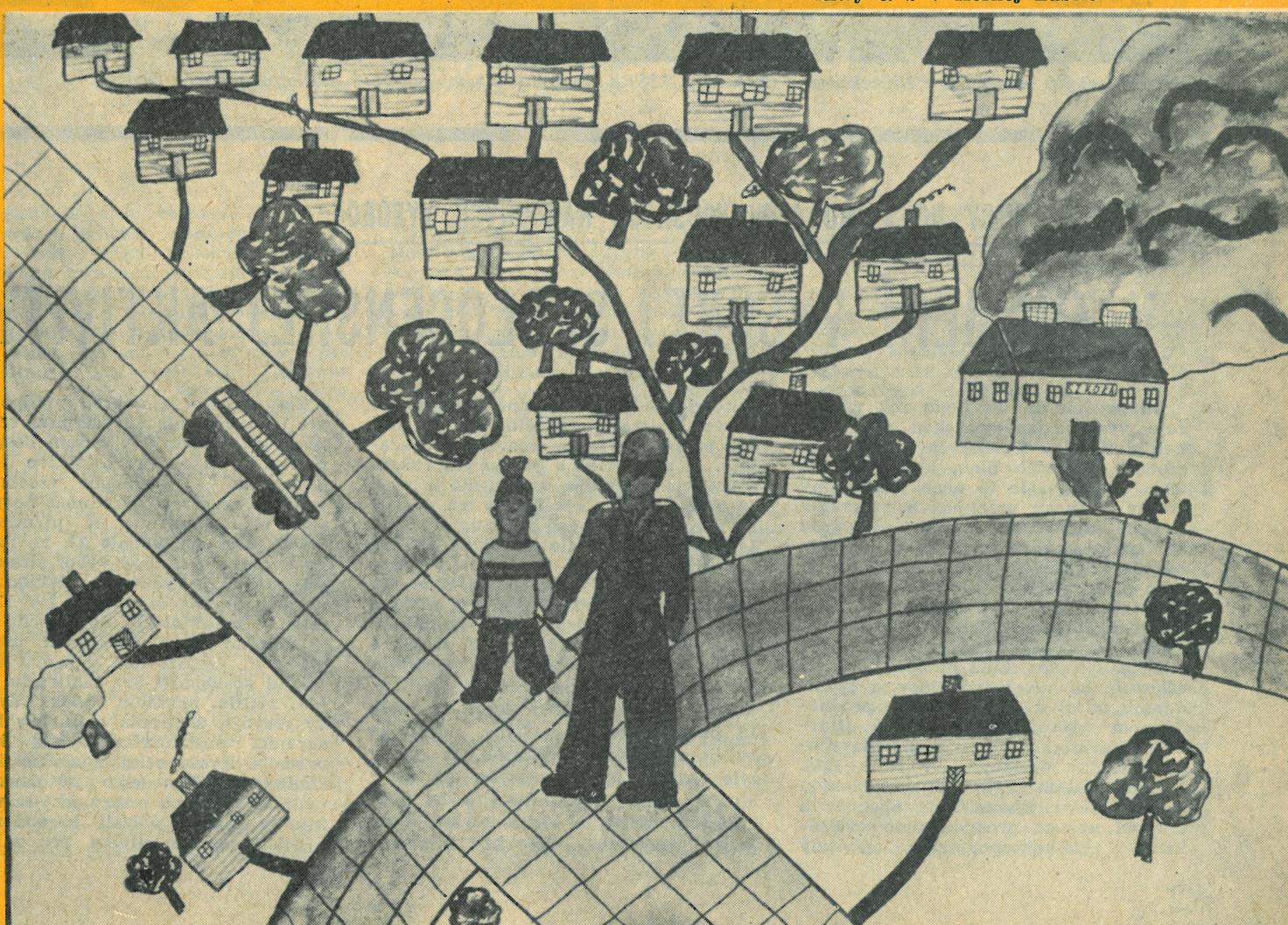
O výsledkoch súťazí
KSČaS a Redakcie Život
čítajte na str. 4, 10, 11

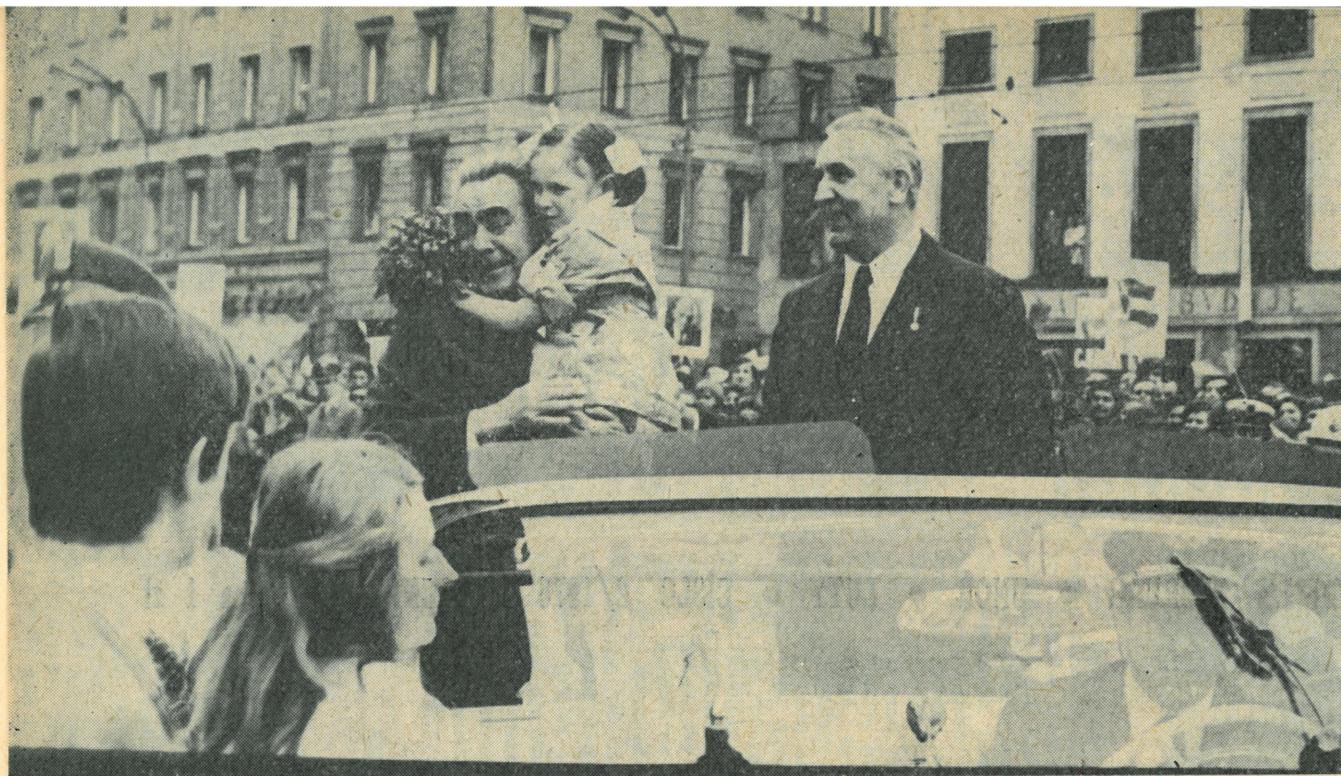
RECITAČNÉ
SÚŤAŽE
V KREMPACHOCH
A
DOLNEJ ZUBRICI

Najlepšie recitátorky — víťazky súťaže v tr. V.—VIII. v Krempachoch.

Práca Richarda Kulaka, žiaka VI. tr. základnej školy č. 2 v Horenej Zubrici

NA ADRESU TRYBUNY LUDU PRIŠIEL LIST GENERÁLNEHO TAJOMNÍKA ÚV KSSZ LEONIDA BREŽNEVA:

LIST POL'SKÉMU NÁRODU

VÁŽENÍ SÚDRUHOVIA!

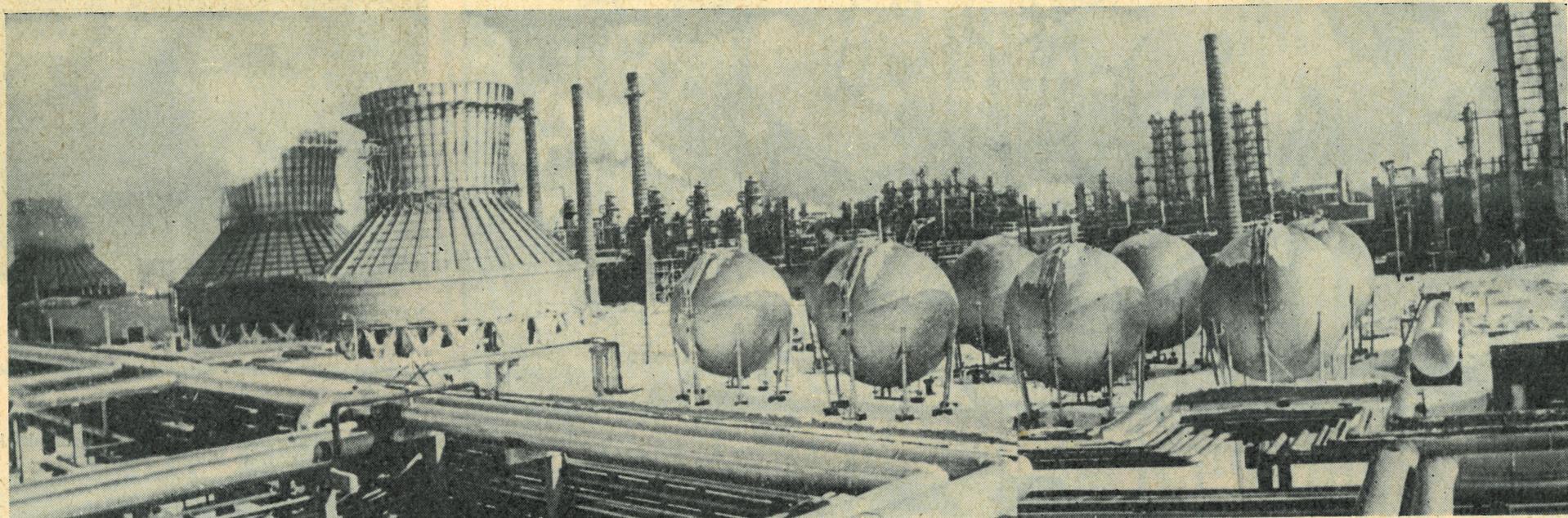
Po VII. zjaze PZRS a pred novým rokom som obdržal veľa teplých, srdečných listov a telegramov od poľských občanov, straničkých a spoločenských organizácií, od podnikov, inštitúcií, výrobných družstiev, listov, ktoré sú svedectvom bratských citov, aké Poliaci prechovávajú k sovietskym komunistom, k celému sovietskemu národu. Chcel by som prostredníctvom Vašich novín vyjadriť hlbockú vdaku všetkým súdruhom za tieto doji-

mavé listy, za vysoké ocenenie politiky KSSZ a mojej činnosti.

Listy poľských priateľov spôsobujú, že v myšlienkach sa stále vraciam k VII. zjazdu Poľskej zjednotenej robotnickej strany, ktorého rokovanie som sa priamo zúčastnil. Zjazd poľských komunistov bol dôraznou manifestáciou dôsledného internacionálizmu PZRS, jej neoblomnej vôle, aby naďalej kráčal vpred k vytvoreniu rozvinutej socialistickej spoločnosti, jej úzkykh zväzkov s najširšími ľudovými masami.

Z celého srdca želám poľskému národu v novom roku 1976 šťastie a veľa úspechov v realizácii tvorivých plánov načrtnutých VII. zjazdom. Sovietska spoľahlivosť je presvedčená, že nadchádzajúce obdobie prinesie ďalší rozkvet neochvejného sovietsko-poľského priateľstva, ktorého upevneniu všetci sme prikladali a prikádame najväčší význam, nové úspechy socialistického spoločenstva v boji za mier a pokrok.

L. BREŽNEV

Petrochemický kombinát v Nižnekamsku (Tatarská ASSR). Na tomto území má svoj počiatok ropovod Družba.

21. MARCA VOL'BY DO SEJMU A VOJVODSKÝCH NÁRODNÝCH VÝBOROV

V ZNAMENÍ VYSOKÉJ SPOLOČENSKEJ AKTIVITY

Od prvých dní sa tento rok vyznačuje vysokou spoločenskou a výrobou aktivitou. Vysoká je rytmickosť plnenia napäťich úloh, ktoré násobia naše výsledky. Je to neobvykle cenný prejav podpory pracujúcich programu VII. zjazdu PZRS. Je to aj výraz správneho chápania toho, že realizácia náročných plánovaných úloh si vyžaduje plné využitie času, strojov, surovín a všetkých iných rezerv.

Dobrý bol aj štart do tohorečných úloh. Konštatovala to 9. januára vo svojom posudku Rada ministrov, ktorá rokovala za účasti vojvodov a prezidentov miest a hovorí o tom prednádavnom uverejnené komunike. Hlavne statistického úradu predstavujúce výsledky dosiahnuté v roku 1975. Napriek istým výkyvom vyvolaným ťažkosťami v zahraničnom obchode a horšími než sa predpokladalo výsledkami v poľnohospodárstve, uplynulý

rok priniesol rast národného dôchodku o vyše 8 percent. To zaradilo Poľsko medzi najrýchlejšie sa rozvíjajúce krajinu. V porovnaní s predošlým rokom priemyselná výroba sa zvýšila o vyše 12 percent, pričom výroba na trh o vyše 13 percent, a investičné náklady o okolo 14 percent. Vybudovalo sa okolo 188 000 nových bytov. Rast produktivity práce bol najvyšší zo celého päťročnícu. To dovolilo zvýšiť reálne mzdy o okolo 8 percent, a zlepšiť zásobovanie trhu. Výplaty starobných dôchodkov stúpli o vyše 19 percent. Výdavky na ochranu zdravia, sociálnu starostlivosť, kultúru, umenie a telovýchovu stúpli o okolo 13 percent. Počet obyvateľov miest sa zvýšil o okolo 534 000 osôb, čo spôsobilo rast podielu mestského obyvateľstva na 54,6 percent. Celkový počet obyvateľstva stúpol o okolo 340 000 a na koniec roka činil okolo 34,2 miliónov.

Toto všetko je dobrou predpoveďou pre tento rok, ale nevyčerpáva rezervy, ktoré ešte existujú v našom hospodárstve a v našej práci. Práve v tomto smere rovnania nábor, vedenie strany a vlády podniká už konkrétnu opatrenia. Ich realizácia je však v rukách robotníckych osádok a rolníkov, slovom v rukách všetkých pracujúcich.

Neobvykle dôležitým činiteľom v realizácii našich celoštátnych spoločensko-hospodárskych plánov výplývajúcich z programu VII. zjazdu PZRS, sú spoločné voľby do Sejmu a vojvodských národných výborov stanovené uzneseniami Sejmu a Štátnej rady zo 12. januára t.r., ktoré sa budú konáť v nedeľu 21. marca roku 1976.

V týchto voľbach zvolíme 460 poslancov nášho ľudového parlamentu a 6740 členov 49 vojvodských národných výborov, zreorganizovaných v polovicí min. roku v dôsledku vtedajších zmien v územnom rozdelení krajin. Pripomeňme teda, že mandáty poslancov Sejmu tohto volebného obdobia, zvolených v roku 1972 uplyvajú v normálnom termíne, zase volebné obdobie vojvodských národných výborov zvolených 9.12.1973 r., bolo ústavným uz-

XXV. sjezd Komunistickej strany Sovětského svazu je udalosť, vyvolávajúca živý zájem v celém svete. Predevším však v Sovětskom svazu je bohatá problematika sjezdu strany náplní každodenného života komunistov i bezpartajných obyvateľov.

Všeobecná diskuse se soustřeďuje kolem dalšího vzniku ekonomickeho, obranného a politického potenciálu země Sovětu. Sjezd KSSZ se koná na začátku desáté pětiletky 1976–1980. Plány rozvoje sovětského národního hospodářství na ta léta jsou obrovské. Jejich uskutečňování bude novou etapou budování materiálně technické základny komunismu. Hlavní sjezdový dokument, nazvaný „Základní směry rozvoje národního hospodářství SSSR na léta 1976–1980“, který zpřesňuje tuto novou etapu, konstatuje: Hlavním úkolem desáté pětiletky je důsledná realizace politiky strany, zaměřené na zvyšování hmotné a kulturní životní úrovně lidu na základě dynamického a proporcionalního rozvoje společenské výroby, zvyšování její efektivnosti, urychlování vědeckotechnického pokroku, růstu produktivity práce, všeobecného zlepšování kvality práce ve všech článcích národního hospodářství. Rozsah těchto cílů ukazuje, že na prvním místě veškeré působnosti sovětských komunistů stojí člověk, dobro nynějších i budoucích pokolení pracujících. Právě to je hlavním tématem XXV. sjezdu KSSZ.

Tyto nové, důležité a velmi náročné úkoly lze plně řešit pouze proto, že byl splněn program

NOVÁ ETAPA BUDOVÁNÍ MATERIÁLNĚ TECHNICKÉ ZÁKLADNY KOMUNISMU

předcházejícího XXIV. sjezdu KSSS. Devátý pětiletý plán se vyznačoval rychlým a plynulým tempem rozvoje. Jeho výsledky výmluvně svědčí jak o úspěších, tak také o dalších možnostech. Uvedeme nejdůležitější údaje: Národní důchod vzrostl v letech 1971–1975 o 28 procent. Stojí za zmínu, že čtyři pětiny tohoto růstu byly dosaženy zvýšením produktivity práce. Globální průmyslová výroba stoupala o 43 procenta. Růst výroby spotřebního zboží činil 37 procent. Zlepšila se struktura průmyslu, byl rozšířen sortiment výrobků a zlepšila se také jejich kvalita. V zemědělství přes výjimečně nepříznivé povětrnostní podmínky vzrostla globální výroba ve srovnání s předcházející pětiletou o 13 procent. Za necelých pět let zahájily práci skoro dva tisíce velkých moderních průmyslových závodů. Tyto dobré výsledky umožnily zrealizovat mj. rozsáhlý sociální program. Nutno vědět, že sovětský stát vydal na zvýšení životní úrovně obyvatelstva v letech 1971–1975 o 70 procent více než v předcházející pětiletce. Mzdy dělníků a dalších zaměstnanců vzrostly průměrně o 20 procent, odměna kolchozníků za práci o 25 procent. Nutno zdůraznit, že tento růst se uskutečnil za podmínek stabilní úrovně státních maloobchodních cen.

Otzáka plného uspokojování potřeb obyvatelstva je neustále středem pozornosti komunistické strany a sovětské vlády. Na setkání s voliči v červnu minulého roku generální tajemník ÚV KSSS Leonid Brežněv prohlásil: „V třech budoucích pětiletích musíme dosáhnout plného dostatku vysoko kvalitních potravinářských výrobků, spotřebního zboží, široce rozvinuté oblasti služeb a příslušného růstu reálných příjmů obyvatelstva.“ V tom smyslu probíhala diskuse zahájená před XXV. sjezdem KSSS. Měla všelidový charakter a vnesla do sjezdových usnesení řadu konkrétních návrhů, zaručujících celkové splnění cílůdostivých úkolů, které sovětská strana stanovila na běžnou pětiletku.

Sjezdové doklady upřesňují tyto úkoly. Stanoví ukazatele a mimořádný důraz kladou na vysokou produktivitu práce a zlepšování kvalitativních ukazatelů. Heslo dne na tomto obrovském staveništi, jímž je Sovětský svaz, zní: „Pracovat lépe, produktivěji, s menšími ztrátami! Plně využívat pracovní doby! Snižit výrobní náklady! Dosáhnout maximálně vysoké kvality výrobků za minimálních ztrát! Plně využít strojů a zařízení, materiálů a finančních prostředků!“ Mimořádně široký ohlas vyvolalo heslo údernických čet moskevských Elektrotechnických závodů Vladimíra Iljiče „Pětiletce kvality — podpora dělníků!“

Několik čísel nastíní našim čtenářům rozsah plánů na nejbližší pětiletku: národní důchod se zvýší o 24–28 procent, reálné příjmy na jednoho obyvatele průměrně o 20–22 procent; průmyslová výroba se zvýší o 35–39 procent, z toho výrobní prostředky o 38–42 a spotřební zboží o 30–32 procenta. Intenzívní rozvoj průmyslu bude organicky spojen se soustavným rozvojem zemědělství. Globální zemědělská výroba stoupne o 14–17 procent, průměrně roční výnosy obili

dosáhnou 215–220 milionů tun, výroba masa 15–15,6 milionu tun, mléka 94–96 milionů tun. Splnění těchto a dalších úkolů bude materiální základnou pro zvyšování životní úrovně sovětské společnosti.

Které hlavní směry stanoví sjezdové materiály v oblasti sociálního programu na tuto pětiletku? Je to především řada zámerů, které podstatně ovlivní náplň a kvalitu života každého sovětského obyvatelstva. Průměrné mzdy dělníků a duševních

rezerv budou snížovány ceny jednotlivých druhů zboží.

Komentáře světového tisku k programu XXV. sjezdu KSSS konstatují, že je atraktivní a reálný a že se otevřeně a upřímně diskutuje o vyskytujících se problémech i nedostatkách.

XXV. sjezd KSSS budí mimořádný zájem v naší zemi a v dařích bratrských zemích socialistické soustavy. Máme radost z dosavadních úspěchů sovětských přátel. V jejich odvážných plánech vidí

Na jedné z tisíců velkých průmyslových staveb v SSSR. Plynovod Vuktila v Komi dodává plyn do země. Vybudovali již přes 1000 kilometrů tohoto plynovodu.

Snímek CAF

pracovníků vzrostou o 16–18 procent. Příjmy kolchozníků dosáhnou průměrného růstu o 24–28 procent. Jedním z hlavních úkolů bude rozšíření objemu a zlepšení kvality bytové výstavby. Budou vytvořeny příznivé podmínky pro práci i odpočinek. Bude zvýšena úroveň všeobecného vzdělávání a kultury, péče o rodinu a ochranu zdraví. Důsledně bude realizován program vyrovnání životní úrovně jednotlivých skupin obyvatelstva a také obyvatel měst a venkova. A konečně, což je velmi důležité, bude se pokračovat v politice stabilizace státních maloobchodních cen základních potravinářských výrobků a průmyslového zboží. Předpokládá se také, že závisle na vytváření podmínek a zbožních

me nové možnosti pro prohloubení a další rozvoj hospodářské a vědeckotechnické spolupráce mezi našimi zeměmi, prohlubování tradičního přátelství a upevnění našeho spojenectví. Máme v paměti nedávná usnesení našeho VII. sjezdu PSDS a vidíme meritorní shodnost v mnoha otázkách. Tuto shodnost určuje stejně společenskohospodářské cíle vyplývající ze zásad socialistického zřízení. Program XXV. sjezdu KSSS bude realizovat vyspělá socialistická sovětská společnost, disponující mohutnou výrobní a vědeckotechnickou základnou, a budovat tak materiálně technickou základnu komunismu.

MARIAN KAŠKIEWICZ

nesením Sejmu zo dňa 17. januára skrátené o rok a osem mesiacov.

Ako sa pamäťame, v minulorocnej reforme územných administratívnych orgánov boli zrušené okresy, utvorené 32 nové vojvodstvá a do terajšie boli modifikované. Ale voľby do nových národných výborov neboli prevedené. Nové vojvodské národné výborovia sa konstituovali z členov predošlých vojvodských národných výborov a zrušených okresov. Toto riešenie bolo iba dočasné a spôsobovalo značné rozdiely v počte členov jednotlivých vojvodských národných výborov. Okrem toho nová mapa administratívneho rozdelenia Poľska dezaktualizovala predošlé rozdelenie každého vojvodstva na volebné obvody.

Voľby 21. marca zavŕšia etapu dočasného riešenia, umožnia obyvateľstvu voľbu členov národných výborov v aktuálnych hraniciach vojvodstiev a nepochybne prispiejú k spoločenskej integrácii vo vojvodstvách, ako aj upevnia ich harmonický spoločensko-hospodársky rozvoj. Volebné obdobie základných zložiek miestnej moci sa nemene.

Nový poriadok volieb do Sejmu a národných výborov všetkých zložiek schválený Sejom dňa 17. januára,

prispôsobuje naše volebné právo požiadavkam súčasnej etapy rozvoja krajin a má veľký politický význam. Podrobne určuje a zaručuje — v súhlase so zásadami socialistickej demokracie, spôsob voľby predstaviteľov praciujúcich do orgánov štátnej moci. Má teda rozhodujúci význam pre utváranie zástupiteľských orgánov moci, pre praktické uskutočnenie v našich podmienkach idey Ludovlády. Základnou zásadou volebného práva je to, že voľby do Sejmu a národných výborov sa konajú v opredí o program F NJ, ktorý je výrazom spoločného, vlasteneckého postoja všetkých uvedomelých a aktívnych občanov k podstatným záujmom národa a socialistického štátu. Vedúcou ideovou silou F NJ je PZRS a politickým základom súčinnosť PZRS so ZĽS a DS, ako aj spolupráca všetkých spoločenských organizácií, praciujúcich miest a vidička, teda aj Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Priomeňme, že nový volebný poriadok ustanovuje počet členov budúcich VNV od sto do dvesto. Zároveň upevňuje prax prihlásovania výbormi FNJ spoločných listín kandidátov do Sejmu a národných výborov — v mene všetkých ústavných splnomocnených spoločenských organizácií.

V súhlase s volebným kalendárom schváleným Štátnej radoou minulý mesiac, bola povolená Štátnej volebná komisia a oblastnej volebné komisi. Začiatkom februára boli povolené obvodné volebné komisie a v polovici februára budú vyložené zoznamy voličov pre verejnú kontrolu. 25. februára budú zverejnené kandidačné listiny, a o štyri dni neskôr, t.j. 1. marca budú zverejnené údaje o kandidátoch na poslancev a členov národných výborov. Bude to teda mesiac intenzívnej predvolebnej kampane do našeho najvyššieho zastupiteľského orgánu a národných výborov vojvodského stupňa, do ktorej sa celkom iste zapoji z rámci F NJ aj naša krajanská organizácia.

Otázkom spojeným s voľbami venujeme náležitú pozornosť v nasledujúcom čísle. Tuna ešte upozorníme na návrh modifikácie ústavy PER, ktorý nás všetkých živo zaujíma, zverejnený koncom januára Mimoriadnou sejmovou komisiou, povolenou v súhlase s rozhodnutiami VII. zjazdu strany. Zmena ústavy prihliada k uskutočneným premenám a perspektívam dalsieho socialistického rozvoja spoločnosti a polského štátu.

ADAM CHALUPEC

ZASADANIE PREDSEDNÍCTVA ÚV KSČS

18. januára t.r. konalo sa v Krakove zasadanie predsedníctva ÚV KSČS, ktoré zhodnotilo realizáciu kultúorno-organizačnej práce našej Spoločnosti a finančného rozpočtu v uplynulom období a prerokovalo návrh pracovného programu na rok 1976.

Ako vyplývalo zo správy predloženej tajomníkom ÚV A. Andráškom, v minulom roku sa rady KSČS zväčšili o ok. sto členov a ku koncu r. 1975 dosiahli 3 120. Predsedníctvo konstatovalo, že uplynulý rok priniesol určitý pokrok v organizačnej i kultúrnej pôsobnosti, ale zároveň niektoré úlohy vyplývajúce z vlaňajšieho pracovného programu neboli plne zrealizované. Preto bolo rozhodnuté, že týmto úloham treba venovať zvláštnu pozornosť. Rokujúc o návrhu pracovného plánu na rok 1976 predsedníctvo rozhodlo, že nakoľko tento plán neboli dostatočne pripravený — ostáva naďalej otvorený a po jeho prepracovaní a doplnení bude predložený na schválenie na pléne ÚV KSČS. Predsedníctvo sa rozhodlo zvoliť plénium Ústredného výboru, ktoré sa konalo 8. februára t.r.

KRAJANSKÁ MLÁDEŽ ZO SPIŠA A ORAVY SA PREDSTAVUJE V SÚŤAŽIACH KSCaS A REDAKCIE ŽIVOT

Dva hodné uznania podujatia prebiehali minulý rok. Aktívne sa ich zúčastnila školská mládež zo Spiša a Oravy.

Jedným z nich bola recitačná súťaž organizovaná Ústredným výborom a obvodmi Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku v spolupráci so školami. Tematika súťaže — spojená s 30. výročím víťazstva nad fašizmom — zahrňovala básnickú tvorbu ospevujúcu hrdinský boj a spoločné bojové akcie poľských, československých a sovietskych bojovníkov za našu slobodu, za socialismus. Súťaž sa konala v Krempachoch na Spiši a v Dolnej Zubrici na Orave, o čom píšeme na 10. str.

V tom istom čase sa konala súťaž kresieb pre deti a mládež vypísaná redakciou Života, ktorá prebiehala v úzkej spolupráci so školami a mala podobnú tematiku. Tejto súťaže sa zúčastnilo 76 mladých talentov. Tematika — hoci ľahká — uvoľnila bohatú fantáziu mladých. V kresbách sú písané detskom, teda najvďačnejšou význameniu.

dejiny poslednej vojny. Detská predstavivosť zaznamenala najdôležitejšie udalosti — od Lenina po Berlín, z Buzuluku do Prahy, Varšavské povstanie, partizánske boje, a to, čo sa nám zdá byť najdôležitejšie: zdôraznenie spoločenstva našich národov vo víťaznom boji proti fašizmu, ktorého krutosť si mladé pokolenie uvedomuje. Kresby znázorňujú aj motívy mierovej činnosti našich armád, ochranu našich hraníc, poskytovanie pomoci ľuďom, pomáhanie v mierovej tvorivej práci národov. Všetci mladí účastníci súťaže si zaslúžia vyznamenanie.

Skôda, že naša tlačiarska technika nám nedovoli ukázať celú pestru škálu farieb zachytenú na kresbách, ktoré v mnohých prípadoch sú svedectvom výnimočného umelcovského nadania súťažiacich. Jedenásť najlepších prác dosťalo večené odmeny. Zoznam odmenených uverejňujeme dolu. Chceme však zdôrazniť, že všetci mladí účastníci súťaže si zaslúžia vyznamenanie. Dostanú preto od redakcie knižné odmeny.

VYZNAMENANÍ V SÚŤAŽI

PRVÁ CENA — BICYKEL — VLADISLAVA JANECZKOVÁ Z VYŠNYCH LAPŠOV.

DESAT ROVNOCENNÝCH CIEN — VOLEJBALOVÉ LOPTY — DOSTÁVAJÚ: Zbigniew Joniak z Dolnej Zubrice, Richard Kulak z Hornej Zubrice, František Lojek z Novej Belej, Danuta Majerčáková z Vyšných Lapšov, Jozef Mastela z Hornej Zubrice, Eva Pacholská z Hornej Zubrice, Barbora Pierchaľová z Hornej Zubrice, Emília Pirohová z Dolnej Zubrice, Jacek Ślupski z Novej Belej, Milan Venit z Kacviny.

Všetci ostatní účastníci súťaže dostávajú knižné odmeny.

Tento rok budeme svedkami dvoch najvýznamnejších športových podujatí — XII. zimných a XXI. letných olympijských hier. Aj keď od posledných ZOH v japonskom meste Sapporo uplynuli už štyri roky, ešte stále máme v živej pamäti vtedajšie zápolenie najlepších športovcov-amatérov. Hoci sa nám zdá, že iba nedávno sme plní vzrušenia obdivovali zlatý skok Wojciecha Fortunu, už nás čakajú nové olympijské emócie.

Dejiskom tohoročných Zimných olympijských hier (4.—15.II.) je už po druhý raz rakúske mesto Innsbruck — hlavné mesto Tyrolska. Vyše 120-tisícové alpské mesto, ležiace nad riekom Inn, znamenalo v poslednom dvadsaťročí bûlivý rozvoj. Znamenite lyžiarske terény (vyše 100 zjazdoviek, lyžiarskych výfahov a lanoviek), množstvo moderných objektov pre všetky zimné športové disciplíny, k tomu viac ako 200 hotelov, chát, penziónov a rôznych nocľahárni spôsobil, že Innsbruck sa stal známym športovým a turistickým strediskom.

S akými šancami vyštartujú v Innsbrucku poľskí a československí športovci? Keď prezeráme tabuľu predstavujúcu rozdelenie medailí na

OLYMPIJSKÉ PROGNÓZY

doterajších jedenástich olympijských hrách zistíme, že tak poľským ako aj československým športovcom sa nedarilo príliš dobre. Československo s desiatimi medailami je zatiaľ na 16. mieste a Poľsko so štyrmi na 16. miestatom. Najviac medaili pre ČSSR vybojovali hokejisti a krasokorčuliari, zase pre Poľsko rýchlokorčuliarky a lyžiari. Pre zaujímavosť uvedme, že v tabuľke získaných medailí viedie zatiaľ Nórsko — 135, pred ZSSR — 91, USA — 83, Fínskom — 72 a Rakúskom — 71.

Dnes, keď píšeme tieto riaky, od začiatia olympijských hier v Innsbrucku nás delí mesiac. Prebiehajú posledné prípravy, tréningy, favoriti postupne odhalujú svoje tromfy, buď do poslednej chvíle budú zatajovať svoju formu, svoje možnosti. Zase odbornici — ako to pred takými významnými podujatiami obyčajne býva — snažia sa odhadnúť mená budúcich olympijských víťazov, určujú favoritov v jednotlivých disciplínach. Aj my sa pokúsimy aspoň stručne ukázať, aké vyhliadky

majú v Innsbrucku poľskí a československí športovci. A hoci toto číslo sa dostane k čitateľom, keď už budú známi mnohí držitelia medailí, aj tak bude zahodno porovnať, nakoľko boli tie predo predpovede správne alebo nesprávne.

V československej olympijskej skupine najväčšie predpoklady na získanie medaily majú naďalej hokejisti. Otázka je iba v tom, akej farby bude táto medaila. Dobrú úroveň prezentujú aj čs. športovci v klasickom lyžiarstve, najmä v behoch. Preto s veľkými vyhliadkami na úspech vyštartujú také ľudové ako B. Paulu, A. Bartošová alebo G. Sekajová, zase v súťaži mužov najmä S. Henych, prípadne J. Beran a J. Fajstavr. Určité predpoklady na dobré umiestnenie majú aj skokani (R. Höhn a K. Kodejška), zdrženári (J. Pospišil a F. Zeman) a snádaj (M. Sochor a B. Zeman) a zjazdári (J. Šoltýsová a sestry Kuzmanové).

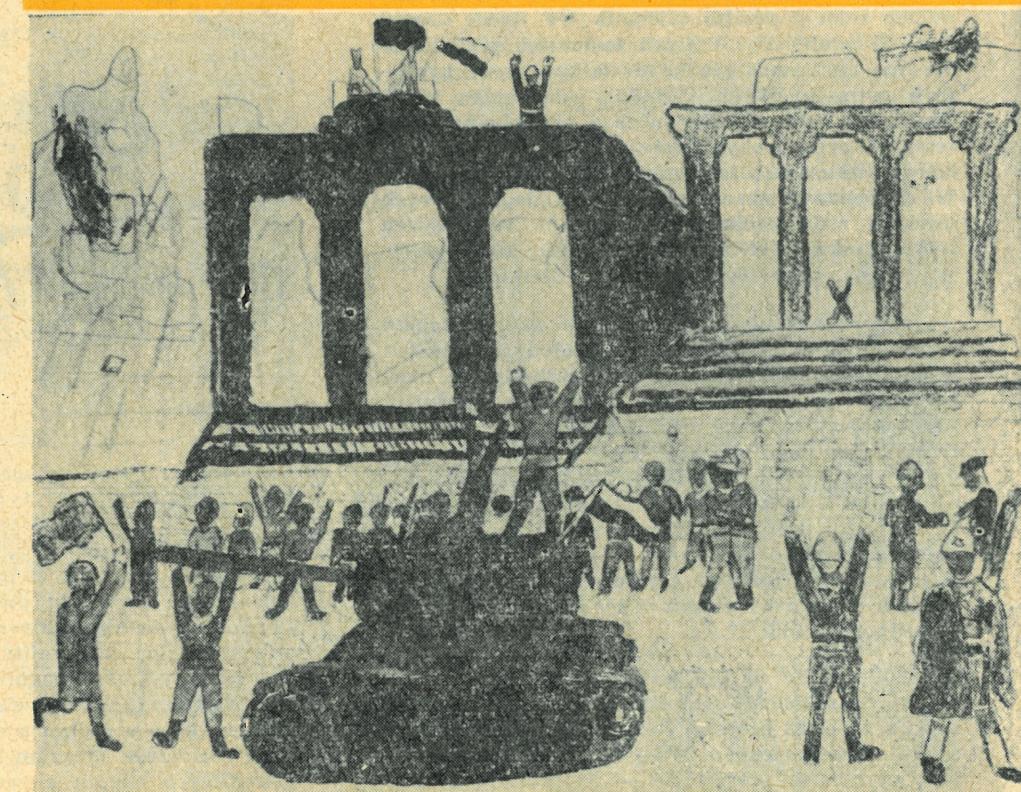
Pokiaľ ide o poľských olympionikov odborníci zaraďujú k favoritom o.i. rýchlokorčuliarky, predovšetkým E. Ryšovú a v sprinte aj S. Pietruszczaková. V skokoch sú zatiaľ najlepší pretekári Rakúska a NDR, ale veľké šance zasiahnuť od boja o jedno z popredných miest ma aj Polia S. Bobak, ktorý už počas Turné štyroch mostíkov demonštroval vysokú formu. Vyhliadky na dobré umiestnenie má aj druhý poľský skokan T. Pawlusia. K veľkým favoritom patria nepochybne aj poľskí biatlonisti, a to tak v súťaži jednotlivcov ako aj v štafete. Vo vysokej forme je najmä A. Rapacz, ktorý v predolympijskom období vyhral rad silne obsadených pretekov doma a v zahraničí. Do boja o dobré umiestnenie môžu zasiahnuť aj poľské sankárky, predovšetkým H. Kanaszová a T. Bugajczykowá, a zo sankárov dvojica M. Więckowski a A. Kozik, zase zo zdrženárov najmä S. Hula, S. Kawulok a J. Legierski.

Predpovede sú však len predpoveďami. O tom, či sa medailové konto poľských a československých reprezentantov zväčší, presvedčíme sa počas olympijských hier.

JAN KACVINSKÝ

PRÁCA 13-ROČNEJ BARBORY PIERCHAĽOVEJ, ŽIAČKY ZÁKLADNEJ ŠKOLY V HORNEJ ZUBRICI.

PRÁCA MILANA VENITA, ŽIAKA VI. TR. ZÁKLADNEJ ŠKOLY V KACVÍNE.

ÓDA NA PRÁCU

(ÚRYVOK)

Ved sama práca spieva v rytme kozmu,
v každej ceste, v každom dome, v každej tehle,
v každom z nás práca odráža sa,
hovorí našou rečou,
v našom rytme kráča.
Preto, vidí sa mi, znova treba z potu driny
dobrým slovom umyť prácu.
Priezračným slovom, aj vínom čistým ako myseľ,
myseľ ľudí od roboty, ľudí pričinlivých,
nehlivejúcich, aby im neboli mracha čas,
znova treba prácu pochváliť, na svetlo ju zdvihnúť,
znova ju treba poláskáť
a objať.
Vás, robotníkov od roboty strojnej,
vonajúcich olejom a sadzami,
najmä však pravou rečou pravdovravnosti,
vás oračov s chrbticami fažkými ako klasy,
vás konštruktérov bezbolestnej budúcnosti,
vás lekárov, učiteľov, staviteľov diaľnic,
vás vedcov čo v mikroskopoch vidíte už
veľké činy vašich vnukov,
vás všetkých sa týka
vrúcne slovo na oslavu práce.

Pavel Koyš

slovník Života

(18)

POESKY

Rudawy	Krušné hory	Krušné hory
Rużomberk	Ružomberok	Ružomberok
Ryga	Riga	Riga
Rzym	Rim	Řím
Saksonia	Sasko	Sasko
Saloniki	Solún	Solún
Sekwana	Seina	Seina
Siedmiogród	Sedmohradsko	Sedmihradsko
Skandynawia	Škandinávia	Škandinávie
Slowackie	Slovenské	Slovenské
Rudawy	rudohorie	krušnohoří
Ocean	Tichý	Tichý
Spokojny	oceán	oceán
Kanał	Suezský	Suezský
Sueski	prieplav	průplav
Syberia	Sibír	Sibiř
Szczecin	Štětin	Štětin
Szczyrbskie	Štrbské	Štrbské
jezioro	pleso	pleso
Śląsk	Slezsko	Slezsko
Sniežka	Snežka	Snežka
Morze	Stredozemné	Středozemní
Śródziemne	more	moře
Tamiza	Temža	Temže
Tatry Niskie	Nízké Tatry	Nízké Tatry
Tatry Wysokie	Vysoké Tatry	Vysoké Tatry

ČESKY

Tatrzańska	Tatranská	Tatranská
Lomnica	Lomnice	Lomnice
Trenczyn	Trenčín	Trenčín
Trenczyńskie	Trenčianske	Trenčanské
Cieplice	Teplice	Teplice
Triest	Terst	Terst
Trzyniec	Třinec	Třinec
Wag	Váh	Váh
Warszawa	Varšava	Varšava
Watykan	Vatikán	Vatikán
Weltawa	Vltava	Vltava
Wenecja	Benátky	Benátky
Wezuwiusz	Vezuv	Vesuv
Wiedeń	Viedeń	Vídeň
Jeziorno	Vrbické	Vrbické
Wierzbickie	pleso	pleso
Wisła	Visla	Visla
Wrocław	Vratislav	Vratislav
Bliski Wschód	Blízky Východ	Blízky východ
Daleki Wschód	Ďaleký Východ	Dálný východ
Środkowy	Stredný	Strední
Wschód	Východ	východ
Zagrzeb	Záhreb	Záhřeb
Zurych	Zürich	Curych
Zwrotnik Raka	Obratník raka	Obratník raka
Żylinia	Žilina	Žilina
Wielki Ostrów	Veľký Žitný	Velký Žitný
Żytni	ostrov	ostrov

ĽUDIA ROKY UDALOSTI

FEBRUÁR — ÚNOR

- 1.II.1946. Bola vyhlásená Maďarská Ľudová republika.
- 2.II.1826. V Prahe bola prvý raz uvedená prvá česká opera Dráteník od Františka Škroupa.
- 2.II.1943. Víťazstvo sovietskych vojsk v bitke pod Stalingradom (dnes Volgograd), v ktorej kapitulovala 6. nemecká armáda. Sovietska armáda vzala nepriateľovi strategickú iniciatívku a prešla od generálneho útoku na širokom fronte. Bol to začiatok porážky nemeckého fašizmu.
- 3.II.1871. Narodil sa Eugeniusz Romer, geograf, tvorca poľskej kartografie (um. 28.I.1954).
- 4.II.1746. Narodil sa Tadeusz Kościuszko, generál, hrdina poľského boja za nezávislosť a demokraciu, veliteľ národného povstania v r. 1794, účastník bojov za slobodu Spojených štátov severoamerických (um. 5.X.1817).
- 4.II.1781. Umrel Josef Mysliveček, vynikajúci český hudobný skladateľ (nar. 9.III.1737).
- 4.—11.II.1945. Konala sa Krymská konferencia na Jalte.
- 6.—7.II.1971. Vo Varšave rokovalo VIII. plénum ÚV PZRS, na ktorom Edward Gierek konštaoval nevyhnutnosť sformulovania novej, urýchlenej stratégie rozvoja krajiny, ktorej program vytvoril neskôr VI. zjazd a jej pokračovanie schválil VII. zjazd strany.
- 7.II.1451. Zomrel významný husitský spisovateľ Petr z Mladoňovic.
- 12.II.1941. V noci z tohto dňa na 13.II. gestapo odhalilo a zatklo členov ilegálneho ústredného vedenia KSČ a rad vedúcich funkcionárov ilegálnej stranickej organizácie. Okolo Jána Ziku, jediného člena ústredného vedenia, ktorý neboli zatknutý, sa postupne zoskupilo nové vedenie strany. Július Fučík v Reportáži spod šibenice, takto charakterizoval vtedajšiu situáciu v KSČ: „V únoru 1941 nebol zatčen celý ústredný výbor, Žíka, jeden, jediný člen unikl... Rána zasadená straně v únoru byla stále živá a nikdy se nezacetila docela. Všechna spojení byla zpřetrhána, někde padly celé úseky, jiné úseky byla dobrě obsazený, ale nebylo cestý k nim, celé organizace, celé závody, ba i celé kraje byly po měsíci izolovány, než bylo navázáno spojení, a museli jsme se spolehat, že se jim do rukou dostane alespoň ústřední list, aby se jím řídily.“ Nebylo bytū — nemohli jsme použít bytu dřívějších, protože mohly být stále ještě ohroženy — nebylo z počátku peněz, zásobování jídlem bylo velmi zatiženo, mnoho věcí bylo nutno začít znova...“
- 22.II.—3.III.1846. V Krakove a jeho okolí vypuklo národnoslobodenecké povstanie. Rakúske vojská opustili mesto. Bola utvorená Národná vláda, ktorá vyhlásila Manifest vyzývajúci národ do povstania a oznamujúci radikálne spoločenské reformy: zrovnanie stavov, zrušenie poddanstva a odovzdanie pôdy povstalcom — bezzemným rolníkom. Po porážke povstalcov v bitke pod Gdowom (26.II.) a smrti faktického vodcu povstania Eduarda Dembinského, povstanie upadlo. Hoci trvalo krátko, predsa zohralo dôležitú úlohu v dejinách Poľska v 19. storočí a bolo vysoko oceňované K. Marxom a F. Engelsom.
- 20.II.1948. Bola vyvolaná vládna kríza v ČSR reakčnými ministrami.
- 21.II.1948. Konala sa mohutná manifestácia čs. Ľudu na Staromestskom námestí v Prahe a v iných mestách za vytvorenie novej Ľudovej vlády.
- 23.II.1918. Bol vyhlásený masový nábor dobrovoľníkov do novoznalej Červenej armády. Ten istý deň prvé formácie mladej armády odrazili nemeckú ofenzívu na vtedajší Petrohrad — srdeč a možog revolúcie. Za 58 rokov Sovietska armáda prešla čestnou cestu — od boja za upevnenie sovietskej moci, cez rozhodujúci vklad k rozdrteniu fašizmu počas druhej svetovej vojny, po obranu mierovej politiky ZSRR. V súčasnosti základom ozbrojených síl ZSRR sú strategické raketové vojská. Všetky druhy ozbrojených síl krajiny sovietskej sú opreté o najnovšiu vojenskú techniku. Poľskú Ľudovú armádu spájajú so Sovietskou armádou memoriadne srdečne zväzky bratstva v zbrani, zrodeného v rokoch druhého svetovej vojny. Účasť Sovietskej armády, Poľskej Ľudovej armády, Československej armády a ostatných ozbrojených síl Varšavskej zmluvy je symbolom ideovej jednoty a spoločného boja za medzinárodné uvoľňovanie napäťia.
- 25.II.1948. Víťazstvo československého pracujúceho ľudu pod vedením KSČ na čele s Klementom Gottwaldom nad reakciou. Vládna kríza sa skončila, bola vymenovaná nová vláda obrodeného Národného frontu. Významný deň ČSSR.
- 27.II.1936. Umrel Ivan Pavlov, ruský fyziológ, tvorca fyziologie vysokých nervových činností (nar. 26.IX.1849).
- 28.II.1945. V Košiciach sa konala konferencia Komunistickej strany Slovenska za účasti 110 delegátov z oslobodeného územia Slovenska. Hlavný referát predniesol úradujúci podpredseda Ústredného vedenia KSS Gustáv Husák. Konferencia prijala programové prehlásenie Ohlas Komunistickej strany Slovenska k všetkým organizáciám a členom KSS a k celej slovenskej verejnosti. Zároveň bolo prijaté uznesenie o pozemkovej reforme a o výzve k obyvatelstvu na dosiaľ okupovanom území Slovenska. Strana všetko úsilie usmerňovala na pomoc frontu.

GREGOR

IVAN HABAJ

POKRAČOVANIE Z PRODOŠLÉHO CÍSLA

Vari po desiatich minútach vyjde lekár na chodbu. Vidno na ňom, že je znepokojený.

Zapáli si cigaretu, mlčky fajčí.

Prejde chodbou kamsi dozadu, o chvíľu sa vráti už bez cigarety.

— Počkajte chvíľu, — povie Gregorovi a zasa pojde do ordinácie.

Gregor si spomienie, že ešte nezaplatil taxikárovi. Vybehné pred pavilón, ale auta tam už niesie.

Zajtra za ním zájdeme, vraví si Gregor a mrzi ho, že zabudol na svoju povinnosť.

Vráti sa na nemočničnú chodbu a sadne si na lavicu.

Rozmýšľa.

Všeličo mu prichodí na myseľ. Okrem iného spomína si aj na slová známych i neznámych ľudí, ktoré neraz počúval v robe, na ulici, v krčme, na stanici, vo vlaku či na inom mieste, ale ktorým neveril, pretože sa nazdával, že tárajú, alebo aspoň skutočnosť zveľičujú...

Ano, Gregor sa po prvý raz ocitá v situácii, keď blízky človek veľmi trpí a pomoci sa mu môže dostať iba od ľudu v bielech pláštach, od vládcov tejto chmúrnej sivej budovy, od tých, ktorí si vybrali ušľachtile povolanie a ktorí skôr, než získali oprávnenie vykonávať ho, prisahali na ideálne ľudskejosti.

Všetko to mihne sa Gregorovou myslou a on odrazu pocíti potrebu zaviazať si týchto ľudí, zaviazať si ich vopred bez ohľadu na ich budúce konanie, zaviazať si ich tak, ako to robia všetci tí, ktorých o tom neraz počul hovorí v robe, na ulici, v krčme, na stanici, vo vlaku či na inom mieste!

Gregor zbledne, ale vzápäť si uľahčene vydýchnie. Spomenie si, že hoci obvykle väčšie sumy peňazí pri sebe nenesí, tentoraz je to inak. Dnes, a či vlastne už včera, dostał výplatu a v tom zhone, ktorý ho doma obklopil, chvalabohu, nastačil peniaze vyložiť z peňaženky. Hneď ju aj vytiahne z vnútorného vrecka kabáta, aby sa po hľadom presvedčil, či sú peniaze naozaj tam. Áno, deväťsto korún a nejaké drobné. Tu sú všetky, vlastne takmer všetky. Len tie, čo minul v obchode, chýbajú. Odráta z peňaži najprv dve stovky, potom pridá aj tretiu a vidno na ňom, že je v pomykove. Nevzýna sa v podobných veciach, nemá ani tušenia, kolko je v takýchto prípadoch dosť a kolko je málo. Pridá k tomu predchádzajúcim ešte štvrtú stokorunu a pomyslí si, čert ju ber, hľadám to takto bude dobre. Získať by sa obálka, ale kde ju teraz vziať? Nuž čo, dám ich aj bez obálky, utešuje sa a strčí odrátané peniaze do vrecka na zámkiku, aby ich mal poruke, až to bude potrebovať.

Dvere sa otvoria a medzi nimi stojí muž v bielom plášti. Je mrzutý.

— Je to vaša matka? — sputuje sa lekár.

— Nie, ale vychovala ma, — povie Gregor, vstane a podíde bližšie.

— Dal som jej injekciu, už jej je fahšie.

— Je to vážne?

— V tomto veku je to vždy vážne. Teraz potrebuje pokoj. Necháme ju spať a zajtra sa na ňu pozrieme znova. Urobíme podrobnejšie vyšetrenia.

— Dakujem, — zamrmle Gregor.

— Zajtra popoludní ju môžete prísť navštíviť — nie skôr, — povie lekár a odíde.

Aj Gregor sa poberie preč.

Zabočí do krivolakej ulice, ktorá vyúsťuje na námestie. Tu svietia ovela skromnejšie svetlá a Gregorovi je to vhod. Spomalí, z kroka na krok vlečie sa z tmy na protiľahlú východnú stranu námestia.

Vo chvíli, keď opatrne obchádza hlboký, temnotu zaváňajúci výkop na rohu, ohadený chatrným plôtkom, zrazu si ako nikdy dovtedy uvedomuje neprítomnosť toho, čo tu donedávna stalo, čo dennodenne vídal a čo potom zo dňa na deň zmizlo do nenávratna. Pomyšlienie na niekdajší svet úzkych uličiek, hrbofatej dlažby, sivých, od dažďov zatečených murov, žihľavou a lopúchmi zarastených zákuťí, vyvoláva v ňom žiaľ a rútosť.

Nie je však rútosť za biedou týchto miest. Ozýva sa v ňom iný druh rútosť. To pod farchou spomienok Gregor si uvedomuje neúprosnosť odvekých zákonov vzniku a zániku, počiatku a koneca, áno, tu pramení jeho žiaľ a jeho clivotá.

Na tom pustom mieste, kde v tej chvíli okrem neho niesie ani človečíka, Gregor zastane, oprie sa o elektrický stĺp, zapáli si cigaretu.

A zasa je letný večer ako kedysi. Na rohu námestia visia nad chodníkom vysvetlené okná hotela. Pod nimi hlúčik cigánov pretriasa svoje večné témy a tučné cigánky len tak postačajú potomkov. Primáš Gábor, ktorý práve teraz kráča s husličkami pod pazuchou okolo, štitivo kriví tvár, odvracia sa od tých, ktorí je podobný farbou kože i črtami tváre, ale s ktorími ho inak už nič nespája, náhľivo vchádza do dvora, vybehné hore na poschodie do tanecnej sály, kde už Lajko vybrnkáva na klavíri svoje oblúbené tango a prví nedočkávajú hostia pousádzaní okolo štvorhľanných mramorových stolíkov podupkávajú si nohami do taktu.

A v hľbke hotelového dvora, ako vždy v takúto čas, striehne Bufo z tchelne, ten aniel strážny hazardných hráčov hrbiaci sa v zadnej miestnosti vinárnne nad kartami a popijajúcich preukrutne trpké víno, ktorým ich za nekresfanské peniaze hosti tučená Jozefína.

Bufo je pozorný, sedí na okraji kamenného kvetináča, pozoruje vchod na nádvorie hotela, či sa tam neobjaví niekto z mužov, ktorých tváre on dobre pozná, ale ktorí ešte nevedia o jeho funkciu a preto sa nazdávajú, že ich akcia bude prekvapujúca a završia ju úspechom.

Na Bufo sa dá spoľahnúť, nikdy nezlyhá. Sotva pod žiarovkou vchodového oblika zbadá podozrívnu tvár, priskočí k tretiemu pootvorenému oknu vinárnice, zahvízdá a už aj upaľuje k zachodom, aby sa tam pretiahol úzkym vetracím otvorom do susedného dvora a presiel ním do prečnej uličky za hotel. A o štvrtšodinku neskôr, keď sa Bufo hlavným vchodom vráti naspäť, nik ho z ničoho nepodozrieva, vďačí na jeho drobné, pehavé tvári svieti dobrácky úsmev plný bezhraničnej naivity sprostotáčika, ktorý nevie narátať do päť...

Len čo zaznie Bufova výstraha, miznú karty v hlbokých vreckách hráčov, ich ruky sa napriahnu k prostrediu stola k hrbe peňazí v banku a vzápäť putujú do vrecká aj pokrčené bankovky, pretože dávna obyčaj, ktorú všetci rešpektujú, vraví že ak hrozí nebezpečenstvo, ujde sa každému hráčovi z banku toľko peňazí, kolko si stihne uchmatnúť. Dôležité je, aby stôl ostal čistý, podozrenie vyvrátené.

O dve-tri sekundy už štrngocú pochárik, zaznieva spev, kartári sa svorne oblápalí, družne popijajú a krivý Bárta, ktorý doposiaľ s poloprázdnym pohárom v ruke s harmonikou na kolencích driemal v kúte, naťahuje mechy, stláča klávesy a vyhráva, až sa okná trasú.

Vo chvíli, keď sa vo dverách miestnosti zjavia príse nevýznamné mužov zákona, už je všetko v najlepšom poriadku, kulisa nevinnosti je dokonála. Prichádzajúci dusia v sebe hnev, dlho a hrozivo mlčia, potom odchádzajú bez toho, že by s niekým čo len slovko prevrátili.

Sirokou vyasfaltovanou ulicou, ktorú sa v meste vracia korzo, prichádzajú k námestiu skupinky ľudu. Pred chvíľou, keď sa skončilo večerné predstavenie, vysli z kina a teraz sa im žiada chvíľu sa poprechádzať na čerstvom vzduchu, povystierať zmeravené údy.

Ludia sa motajú hore-dolu, potom sa rozchádzajú. Väčšina zamieri k svojmu domovu, ale niektorí sa zastavia ešte vo vinární na pohárik, alebo sa dajú zlákať sláčikmi Gáborovej kapeľy a poberú sa na poschodie, kde však v tejto chvíli už fažko nájdú voľné miesto pri stolíku.

Tenké gymnazistiky sa placho obzrajú okolo seba a trnú strachom, aby sa tu nebodať nezjavila triedna profesie.

sorka. Hoci si uvedomujú, že je čas ísť spať, že otec doma hromží a matka, naoko pokojná, ale vo vnútri tiež nesvoja, má čo robiť, aby ho utišila, predsa len podľahnuť vlahej voni večera a dajú sa odviesť svojim spoločníkom za kostol, do tmy gaštanovej aleje, ktorá už kadečo utajila pred svetom...

Gregor sa preberie, až keď mu oholí cigarety popali prsty. Oblúkom ho odhodí do jamy pred sebou a vykročí krízom cez stavenisko k domovu. Po provízornej ceste z panelov, ktorú vybudovali stavbári, aby sa dostali s mechanizmami hlbšie medzi výkopy, mieri k posledným uličkám starej štvrti a uvedomuje si, že ich dni sú tiež spočítané, vďačí demolačné čaty sú na pochode a už ich nič nezastaví.

Prejde rýchlo tmavým dvorom, vojde do bytu.

Zastane uprostred kuchyne a zarazi ho pustota okolitého priestoru. Hoci v kachliach ešte tlejú uhlíky, Gregora striasa vnútorný chlad. Ako nikdy doposiaľ precíti hlbku ľudskej osamelosti a v duchu dáva za pravdu tetke, keď mu radila, aby sa oženil.

Na druhý deň, len čo sa prebudí, obleče sa a zájde do kancelárie taxistu, kde mu po dlhom otáčaní prezrádia adresu taxikára, ktorý ho v noci viesol do nemocnice. Nájde muža na byte, zaplatí, čo mu je dĺžen, a hneď potom sa vráti naspäť domov.

Dá sa do upratovania. Keď skončí robotu, je pomaly poludnie. Poučnýva sa, čisto sa obleče, otvorí jednu z konzerv, ktoré v predchádzajúci večer kúpil, a zohreje si ju.

Nechutí mu ješť samému, iba čo sa poprehňa lyžievo v tanieri, potom ho odstreď od seba. Vstane, obleče si kabát a poberie sa do nemocnice.

Pred bránou čaká hrba Ľudi. Do druhej, keď sa začína návštěvný čas, chýba ešte vari desať minút. Návštěvníci nervózne prestupujú z nohy na nohu, podaktori, čo prišli vlakmi a autobusmi z okolitých dedín, určite tu dlho obstávajú, sú uzimení a mrzutí. Ludia držia v rukách balíčky a tašky a tie priviedú Gregora na myšlienku, že by mal tetke niečo kúpiť.

Zájde k nedalekemu stánku, ktorý je naštastie otvorený, kúpi zapári pomarančov a vráti sa k bráne. Ľudi tam už niesie.

Nemocničným parkom vykročí k jednoposchodovej budove, kde v noci zanechal tetku.

V spletí chodieb takmer zabloudí. Stretne sestru, spýta sa jej, kde leží tetka.

Nájde ju na poschodi, v rožnej izbe. Leží tam spolu so štyrmi inými pacientkami, okolo ktorých už poskakujú príbuzní.

Ledva sa pretlačí pomedzi toľkých Ľudí k tetkinu nočnému stolíku.

Podá jej pomaranč, sadne si na krajčík posteľ a spýta sa chorej, ako sa cíti.

— Lepšie, dali mi dnes už dve injekcie, — odvetí tetka a usmeje sa na Gregora.

Teraz, za denného svetla, vyzerá chorá ešte horšie než v predchádzajúcej večeri. Jej voskovožltá tvár, vpadnuté oči a vôbec celý zjav Gregora vydiesia, ale nedá to na sebe znať, usmievia sa na ňu a rozpráva jej, že hovoril s lekárom, a ten vraj mu slúbil dozrieť na všetko.

— To som rád, — povie. — Ak tu ešte bude, zastavím sa u neho, — vraví tetke s takou istotou, akoby bol s lekárom kamarát.

— Nerob si starosti, peniaze zbytočne neminiat, — napomína ho tetka, ktorá vie, ako to vo svete chodí — Ved choroba pominie, ak mi je to súdené.

— Akéž starosti, — povie on, vyberie z vrecúška pomaranč, očistí ho, prelomí na polovicu a podá tetke:

— Len zjedzie, potrebujete to.

— Zjem, zjem — sľubuje ona.

Potom mlčia, pozerajú jeden na druhého, až kým sa nezošeri a sestra zhurta nezačne vyháňať návštěvníkov z izby.

Na spiatočnej ceste z nemocnice začína sa Gregor v reštaurácii a objedná si pivo. Pomaly chliplá, obzera sa po miestnosti, či neuvidí niekoho zná-

meho. Ale nito tam veda hostí, iba povačači, ktorých tu vidno vysedávať v piatok i vo sviatok, zrána aj večer, hľadia z kúton na neho, akoby uvažovali, či by si svojím príhovorom nevyslúžili od neho pohárik pálenky.

Zaplati, na stole nechá nedopité pivo a poberie sa preč.

Ako sa chorá zver utahuje do brloha, tak sa on utiahne do svojej izbičky. Zapne elektrický ohrievač, oblečený si fahne na posteľ a snaží sa na nič nemyslieť.

Zaspí, a keď sa prebudí, v izbičke je horúco. Vypne ohrievač, prezlečie sa do pyžamy, schová sa pod paplón a spí d'alej.

Nedeľa prejde takisto ako sobota. Navštívi tetku, potom sa povačuje doma a je ešte mrzutejší, než býva v iné nedele.

Zvonenie budíka v pondelok ráno privítava s tichým nadšením. Ako by aj nie, vďačí je pre neho vykúpením zo zájatia pustých stien. Teší sa na robotu, ktorá ho čaká, hoci vie, že spolu s ostatnými montérmi pod plachtom nákladného auta pocestuje do vzdialenej obce, kde už vyše týždňa rekonštruuju vonkajšie vedenia miestneho rozhlasu. Ano, vie, že pod holým nebom bude zasa čertovsky prefukovať, že v krčme nedostane kúpiť nič na obed okrem tvrdých žemli, paštety v konzerve a plesnivého syra. Ale aj napriek tomu sa teší na prácu. Verí, že pri nej pookreje.

Vráti sa domov až za tmy. Utorok sa navlas podobá pondelku, ale v stredu sa vypýta z roboty hneď na poludnie, aby ešte stihol autobus, ktorý vozi robotníkov do mesta na popoludňajšiu smenu. V nemocnici je návštěvný deň, už tri dni nevidel tetku, nemôže inak, musí ju ísť pozrieť.

Keď sa v nedeľu poberal z nemocnice a zúbožená tetka sa s ním lúčila, s trpkosou v duši si uvedomoval, že ho tento rok čakajú smutné Vianoce. Sám videl, ako biedna tetka vyzerá, bolo nezmyslom presvedčať sa, že ju do sviatkov prepustia z nemocnice.

Ačkoli jí srdece tlouklo rychleji, neprknilo ji, když nastala táz pauza a po obvyklé chvíli mrtvého ticha zazněl slabý hlas s irským přízvukem ještě jednou:

„Mary, jsi už připravena? V pátek v půl desáté... Neboj se — nebude to bolet... Čekej...“

A potom, div neutkal jeho poslední, slova, vpadl znova orchestr, hlučně a nesouladně.

Paní Harterová seděla pár minut velice strnule. Tvář měla bledou, až promodralou a kolem rtů napjatou.

Potom vstala a posadila se k psacímu stolu. Ponekud rozechvělou rukou napsala:

Dnes v 21.15 jsem zřetelně slyšela hlas svého zemřelého chotě. Řekl mi, že si pro mne v pátek v půl desáté přijde. Zemřal v tento den a tuto hodinu, chtěla bych, aby to vešlo ve známost, neboť to nepochyběně dokazuje možnost styku s duchovním světem.

Mary Harterová

Přečetla si, co napsala, zasunula to do obálky a opatřila ji adresou. Potom zavonila. Elizabeth tu byla okamžitě. Paní Harterová vstala od stolu a podala dopis staré služce.

„Elizabeth,“ řekla, „jestli v pátek večer umru, dás tenhle dopis dr. Meynellovi. Ne!“ dodala, když viděla, že se Elizabeth chystá protestovat.

„Nehádej se se mnou! Sama jsi mi několikrát říkala, že věříš na předtuhy. Teď mám předtuchu já. A ještě něco. Odkázala jsem ti v závěti padělat liber. Chtěla bych, abys dostala sto. Kdybych už před svou smrtí nemohla zajít do banky, pan Charles se o to postará.“

A paní Harterová opět přerušila pláčivé protesty Elizabeth. Příštího rána, ještě plná odhodlání, si o tom promluvila i se svým synovcem.

„Pamatuj si, Charlesi, že kdyby se mi něco stalo, má Elizabeth dostat ještě padesát liber navíc.“

„Ty máš tyhle dny nějakou pohřební náladu, teto Mary,“ odvětil Charles veselé. „Co se ti mělo stát? Podle doktora Meynella budeš s námi za nějakých dvacet let oslavovat svoji stovek.“

Paní Harterová se na něho láskyplně usmála, ale neodpověděla. Po chvíli se zeptala:

„Co máš na programu v pátek večer, Charlesi?“

Charles vypadal, jako by ho ta otázka poněkud překvapila.

„Abych ti řekl pravdu, pozvali mě Ewingsovi na partičku bridge, ale jestli chceš, můžu klidně zůstat s tebou doma.“

„Ne,“ prohlásila paní Harterová pevně. „V zádném případě. Myslím to vážně, Charlesi. Právě toho večera bych byla nejraději doma sama.“

Charles se na ni zvědavě podíval, ale paní Harterová už mu neřekla ani slovo. Byla to stará dáma, plná odvahy a odhodlání. Cítila, že tu podivnou zkoušku musí absolovat sama.

V pátek večer bylo v domě velice ticho. Paní Harterová seděla jako obvykle ve svém křesle s vysokým opěradlem, jež bylo přistaveno těsně ke krbu. Všechno bylo připraveno. Ještě ráno zašla do banky, vybrala tam padesát liber a předala je Elizabeth na vzdory jejím pláčivým protestům. Roztrídila všechny své osobní předměty a k několika šperkům přiložila lísteček se jmény přítelkyně a příbuzných. Napsala také dopis s pokyny pro Charlesa. Ten worcesterský čajový servis dostane sestřenice Emma, severskou vázu mladý William atakdále.

Teď se podívala na podlouhlou obálku, kterou držela v ruce, a vytáhla z ní složenou listinu. Byla to její závět, kterou ji podle jejich instrukcí poslal pan Hopkinson. Už si ji pečlivě pročetla, ale podívala se na ni ještě jednou, aby si osvěžila pamět. Odkazovala padesát liber Elizabeth Marshallové za věrnou službu, po pěti stech librách sestře a nejstarší sestřenici a zbytek milovanému synovci Charlesi Ridgewayovi.

Paní Harterová párkrát pokývala hlavou. Až umře, bude z Charlesa velký boháč. Nu což, choval se k ní vždycky jako ten nejhodnější syn. Vždy k ní byl laskavý, vždy jí projevoval náklonnost a vždycky měl dobrou náladu — nikdy ji nezklamal.

Podívala se na hodiny. Za tři minuty půl. Nuže, ona je připravena. A také klidná — naprostě klidná. Ačkoli si to několikrát opakovala, cítila, že jí srdece bije silně a nepravidelně. Sotva si uvědomovala, že má nervy napjaté až k prasknutí.

Půl desáté. Rádio bylo puštěno. Co uslyší? Co uslyší? Známý hlas, ozna-

RÁDIO

AGATHA CHRISTIE

mující předpověd počasí, nebo onen vzdálený hlas, patřící muži, který je už dvacet let po smrti?

Ale neslyšela z toho nic. Místo toho zaslechla jiný známý zvuk — zvuk, který znala z každodenní zkušenosti, ale který dnes způsobil, že cítila, jak se jí klade na srdeč lemová ruka. Sramot u hlavního vchodu...

A znova. Potom se jí zdálo, že po kojem provanul ledový vzduch. Paní Harterová už neměla pochyb o tom, jaké jsou její pocity. Měla strach... Víc než strach, byla k smrti vyděšena...

A nejdoucí jí napadlo: Pětadvacet let je dlouhá doba. Vždyť Patrick už bude pro mne eizím člověkem!

Hrůza. To byl pocit, který ji plně zachvátil.

Před dveřmi zazněly tiché kroky — tiché, zdráhavé kroky. A pak se dveře zvolna otevřely...

Paní Harterová se vrávoravě vztyčila, lehce zakolísala ze strany na stranu, vytříštěla oči na otvírající se dveře a z prstů jí cosi vyklouzlo rovnou do ohně v krbu.

Vyrazila přidušený výkřik, který jí odumřel na rtech. V šerém světle stála ve dveřích známá postava s kaštanovou bradkou a licousy a v staromodním viktoriánském převléčníku.

Patrick si pro ni přišel!

Její srdeč vyděšeně poskočilo a zastavilo se. Sklouzla na podlahu jako bezvládná hromádka, jako podstata.

Tam jí o hodinu později našla Elizabeth.

Okamžitě zavola dr. Meynella, Charles Ridgevay byl odvolán od své partie bridge. Ale nedalo se už nic dělat. Paní Harterová byla mimo dosah lidské pomoci.

Teprve o dva dny později si Elizabeth vzpomněla na dopis, který jí dala paní Dr. Meynell si její zájmem přečetl a podal jej Charlesovi Ridgevayovi.

„Je to podivuhodná náhoda,“ prohlásil. „Vaše teta zřejmě trpěla nějakými halucinacemi o hlase svého zemřelého manžela. Zřejmě se dostala až do takového stavu, kdy pro ni bylo každé vztušení osudné. A když nadešla určitá doba, zemřela na šok.“

„Autosugesce?“ řekl se Charles.

„Něco takového. Oznámím vám výsledek pitvy, jakmile s tím budeme hotovi, ale osobně nemám nejmenší pochybnost. Za daných okolností je pitva nutná, i když jde jen o pouhou formalitu.“

Charles chápavě přikývl.

Předchozí noci, když už dům spal, odstranil jisté dráty, které vedly ze zadní strany rozhlasového přijímače do jeho ložnice nahoru. Protože byl mrazivý večer, požádal také Elizabeth, aby mu v ložnici rozdělala oheň, a spálil v něm kaštanovou bradku a licousy. Viktoriánský převléčník, který kdysi patříval jeho davnému zemřelému strýci, vrátil do provoněné skříně na půdě.

Pokud to mohl posoudit, byl v na prostém bezpečí. Plán, jehož první obrys se vynořily v jeho mozku už tehdy, když mu dr. Meynell poprvé řekl, že jeho teta může při dobré péci žít ještě dlouhá léta, se setkal s podivuhodným úspěchem. Náhlý šok, řekl

dr. Meynell. Charles, onen láskyplný mladý muž a miláček starých dam, se v duchu zasmál.

Když doktor odešel, pokračoval Charles mechanicky ve svých povinnostech. Bylo třeba dohodnout jisté podrobnosti stran pohřbu. Bylo třeba vyhledat pro přibuzné, kteří přijedou z větších vzdáleností, nejlepší vlaková spojení. Několik jich bude muset v domě přespat. To všechno prováděl metodicky a s energií sobě vlastní, ale v mysli mu při tom zněla jediná myšlenka.

Výborný kšeř! O to šlo predevším. Nikdo, a nejméně ze všech jeho zesnulá teta, neměl ani tušení o tom, jak nebezpečných vod se Charles dostal. Jeho činnost, kterou před světem pečlivě tajil, ho zahnala až na sám práh vězení.

Hrozilo mu odhalení a zkáza, jestli se mu nepodarí do několika měsíců sehnat hodnou velkou sumu. Ale teď už bylo zase všechno v pořádku. Díky jeho — ano, nazveme to malým žertíkem — nebylo na tom přece nic zločinného — díky tomu byl zachráněn. Ted je z něho hodně velký boháč. V tomto směru neměl vůbec žádné obavy, protože paní Harterová se před nim se svými záměry nikdy netajila.

Do této myšlenek perfektně zapadlo, když do dveří strčila hlavu Elizabeth a oznámila mu, že je tu pan Hopkinson a že by s ním rád hovořil.

Však už je načase, pomyslil si Charles. Potlačil touhu kukovský si zahvídat, složil obličeji do příslušně vážných záhybů a odebral se do knihovny. Tam se pozdravil se starým pánum, který byl po více než čtvrt století právním poradcem zesnulé paní Harterové, jeho milované tety.

Advokát se na Charlesovo vybídnutí posadil, nasucho si odkašlal a přešel hned k věci.

„Nepochopil jsem dobře váš dopis, pane Ridgevayi. Zdá se, že máte dojem, že závět zesnulé paní Harterové je v našem držení, ne?“

Charles se na něho zadíval.

„Ovšem — vždyť to teta sama říkávala.“

„Aha! Ano, jistě, ta závět byla v našem držení.“

„Byla?“

„Tak jest. Paní Harterová nám v úterý napsala a požádala nás, abychom ji závět poslali.“

Charles se zmocnil pocit nejistoty. Pocítil vzdálenou předtuchu čehosi nepríjemného.

„Jistě se objeví mezi jejimi papíry,“ pokračoval advokát klidně.

Charles hned neodpověděl. Neodvážil se dívčovat svému jazyku. Papíry paní Harterové už prošel, a to dosud důkladně, dost důkladně na to, aby si byl zcela jist, že závět mezi nimi není. Když se za okamžik vzpamatoval, řekl to. Jeho hlas zněl i jeho vlastním usíce a měl pocit, že mu po zádech stéká potůček studené vody.

„Prohlédli už někdo její osobní věci?“ řekl se advokát.

Charles odvětil, že to udělala Elizabeth. Na Hopkinsonův návrh zavonili na Elizabeth. Přišla okamžitě, zachmuřená a vztyčená, a podobně odpověděla na to, na co se jí ptali.

Pobrala všechny šaty a osobní předměty nebožky milostpaní. Byla si na-

prosto jista, že mezi nimi žádný úřední papír nebyl. Věděla ostatně, jak závět vypadala — chudák paní ji držela v ruce ještě ráno před svou smrtí.

„Jste si tím jistá?“ řekl se advokát ostře.

„Ano, pane. Sama mi to řekla. A přiměla mě, abych si vzala těch paděsát liber. Ta závět byla v podlouhlé modré obálce.“

„To souhlasí,“ přisvědčil pan Hopkinson.

„Když teď o tom uvažuju,“ pokračovala Elizabeth, „viděla jsem tutéž modrou obálku ležet ráno po její smrti tady na tom stole — ale byla prázdná. Položila jsem ji na psací stůl.“

„Vzpomínám si, že jsem ji tam také zahrádila,“ řekl Charles.

Vstal a šel k psacímu stolu. Za pár minut držel v ruce obálku, kterou podal panu Hopkinsonovi. Advokát si ji prohlédl a přikývl.

„Ano, je to obálka, v níž jsem ji v úterý poslal závět.“

Oba muži se přísně podívali na Elizabeth.

„Budeš si ještě něco přát, pane?“ řekl se uctivě.

„Teď ne, děkuji vám.“

Elizabeth se obrátila ke dveřím.

„Ještě okamžik,“ ozval se advokát.

„Hořel onoho večera v krbu oheň?“

„Jistě, pane, topilo se tam každý den.“

„Děkuji, můžete jít.“

Elizabeth odesila. Charles se naklonil kupředu a opřel si ruce, jež se mu třáslly, o stůl.

„Co jste tím myslí?“

Pan Hopkinson potřásl hlavou.

„Musíme doufat, že se ta závět přečce jen najde. Kdyby se nenašla —“

„Tak co?“

„Obávám se, že bychom z toho můseli vyvodit jediný závěr — že vaše teta závět o svou závět, aby ji zničila. A protože nechtěla, aby tím byla postižena Elizabeth, dala jí onu částku, kterou jí odkazovala, v hotovosti.“

„Ale proč?“ řekl Charles prudce.

Pan Hopkinson si odkašlal. Suše si odka

Architektonickou dominantou areálu vedeckého mestečka je výšková budova Výskumného výpočtového strediska. Podobá sa svojprázejnej obrovskej fabrike, ktoréj produkтом sú informácie pre potreby statistiky a plánovania. Organizačne sice nepatrí Slovenskej akadémii vied, avšak jeho pôsobnosť má medzinárodný dosah. V rámci Jednotnej sústavy elektronických počítačov rozvíja výskum a výchovu doňach i zahraničných odborníkov predovšetkým v oblasti aplikácií moderných matematických metód v riadení národného hospodárstva za pomocí automatizovaného spracovania dát.

Z celého radu úspechov pracovisk vo vedeckom mestečku hodno spomenúť tiež analýzu mesačnej horniny vo Fyzikálnom istave, ktorú priviezla na Zem sovietska automatická stanica Luna 16. Tajomstvami makromolekúl sa zaobráňa Ústav polymerov. Výsledky tejto práce o.i. prispievajú k zlepšovaniu kvality plastických hmôt. Pracovníci Elektrotechnického ústavu vyvinuli vhodné metódy merania a stabilizácie magnetického poľa, ktoré sa využívajú aj v Spojenom ústavu jadrového výskumu v Dubne v ZSRR. Chemický ústav SAV sa stal súčasťou formujúceho sa Medzinárodného laboratória RVHP, ktorého cieľom je výskum enzymov — bielkovinových látok v bunke živej hmoty.

Aj veľmi stručný prehľad o práci niektorých ústavov SAV prezrádza, že mnohé zo slovenských vedeckých pracovisk patria medzi popredné v ČSSR. V súvislosti s tým sa v akademickom centre v Bratislave ráta s ďalšou novou výstavou, vybavením či rozšírením ústavov. Vo vedeckom mestečku, ktoré je neustále staveniskom, vyrastie v najbližších rokoch celý rad nových objektov pre viaceré istavy, ktoré svojou činnosťou zaistí prispievanie k ďalšiemu rozvoju čs. vedy.

HANA PAVLÍKOVÁ

Úpravy jsou vždy velice precízní. Například v původním Španělském sále Hradu byly položeny nové parkety, vyrobené přesně podle původního vzoru parquetu, položených v historických sálech Hradu před 172 lety. Mají rozměr 57 × 57 cm a uprostřed diagonální kříž. Plocha, která je jimi pokryta — to jest plocha Španělského sálu a galerie císaře Rudolfa II. — má celkem 2000 čtverečních metrů. (Parketami téhož druhu budou vyloženy podlahy již zmíněného Domu u Zvonu.)

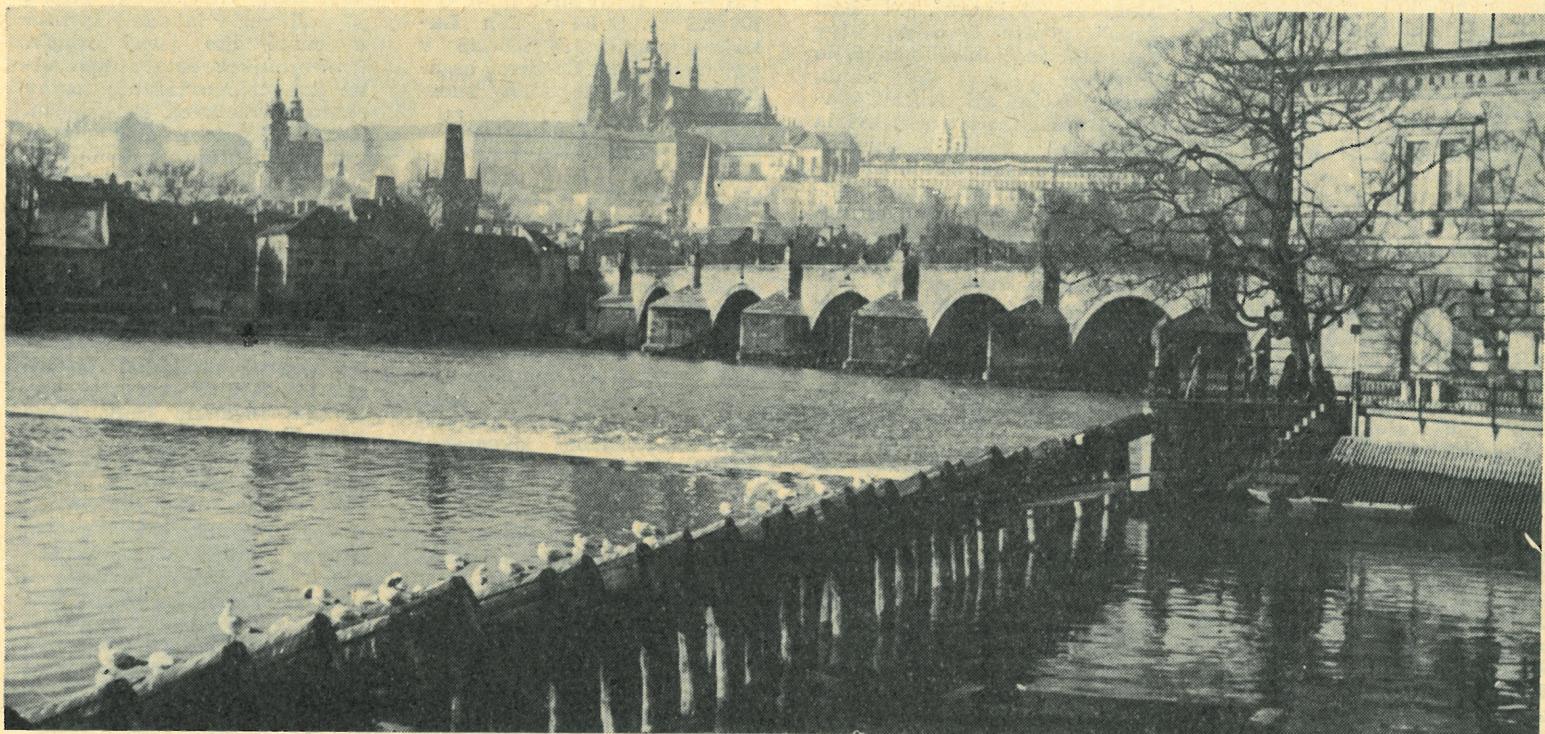
Nová koncepce Památkové péče, schválená vládou, se snaží orientovať práci s památkami také jiným směrem. Zachovat lidovou architekturu a především vše, co připomíná historii dělnického hnutí, boje proti fašismu, osvobozeneckého zápasu ve 2. světové válce. Proto se věnuje velká péče například Lidovému domu v Hybernské ulici v Praze, který patříval soci. dem. a později komunistické straně, Památníku na 1. světovou válku na hoře Vítkově a domu U kaštanu v Břevnově, kde bývaly první schůze představitelů dělnického hnutí v Praze.

Vyvrcholil také výstavba národního památníku v Kobylisích — bývalé střelnici — kde bylo za nacistické okupace popraveno 1 400 českých vlastenců. V roce 1975 se věnovalo na opravy a rekonstrukce památek jen v Praze 200 milionů Kčs.

Koncem minulého roku bylo usporiadáno sympozium s mezinárodní účasti na téma Památky a jejich význam pro životní prostředí Prahy. Součástí sympozia byla i výstava o obnově a využití památek i o jejich začlenění do životního prostředí.

SYMFONICKÁ BÁSEŇ

MARIE ULČOVÁ

Klasický záběr Vltavy a Karlova mostu, který je v čítankách i lexikonech, hlavně však v srdcích všech Čechů.

Málokterá řeka je opředená tolika legendami jako Vltava. Její vznesená krása po staletí podnácovala tvůrce fantazii umělců, kteří v řece spatřovali symbol národa. Představy o tom, že ve vlnách a peřejích bájně Vltavy se obrážely dramatické události české historie, vedly vzrušené štětce i dláta k vytváření mnoha uměleckých děl, pera básníků ke skladbě oslavových veršů. Poezie Vltavy podnítila hudebního skladatele Bedřicha Smetanu, aby napsal první rytmické a spěchající takty v allegro con moto pro flétny, jež měly vyzpívat pohyb vodních pramenů. A nad flétnami vzletný pizzicatový úder houslí, jako když nad hladinu vyjde slunce. Tak začíná největší umělecké dílo, jež vyvolala podmaňující krásu řeky, Smetanova symfonická báseň Vltava.

Skromné praménky Teplé a Studené Vltavy vyvěrají pod Černou horou na Šumavě, horském pásmu na jihozápadní hranici Čech, aby se vydaly romantickým údolím na pouť dlouhou 436 km až k soutoku s Labem za Prahou. Vltava je nejdelší česká řeka s největším množstvím vody. Po staletí poskytovala obživu venkovskému obyvatelstvu nejen bohatstvím ryb, hlavně však jako dopravní tepna. Voraři plavili po ní dřevo ze šumavských lesů do vnitrozemí a vozili různé zboží. Dnes využívají splavného toku hlavně sportovci už z obce Lenory, odkud mírný proud Vltavy protéká lukami horského údolí. V čisté vodě se zrcadlí jehličnaté lesy; místy sestupují až k řece a vytvářejí romantická zákoutí. V jižní části protéká Vltava Lipenským jezerem, které zadržuje šumavské vody na ploše 42 km dlouhé a někde až 16 km široké. Lipno je nejhezčí přehradní jezero v Če-

chách; obklopují je zalesněné hraniční hory, vlny jezera dosahují často značné výšky a přitahují milovníky plachtění. Sjízdějí se sem i rybáři a turisté z celého světa. Za přehradní zdí míří vody Vltavy v tunelech, vedoucích k turbinám hydroelektrárny. Vynořuje se znova u Vyššího Brodu, kde se řeka obrací k severu a mění se její charakter. Řečiště je kamenité, údolí sevřené lesy. Vltava protéká historickou pokladnicí jižních Čech, kde jsou mnohá památná místa, skvěle udržované hradby, zámky a kláštery, připomínající dávnou slávu mocného jihočeského rodu Rožmberků.

Ve Vyšším Brodě je pozoruhodný raně gotický klášter se vzácnými sbírkami a historickou knihovnou. Hrad Rožmberk je známý uměleckými sbírkami a romantickou legendou o Bílé paní, která prý za měsíčních nocí bloudí po hradbách. Město Český Krumlov s mohutným hradem a zámkem je památkovou rezervací. Historické stavby, renesanční radnice a městské domy kolem náměstí jsou restaurovány a vytvářejí obdivuhodný harmonický celek.

Nad Boršovem opouští Vltava Šumavu a vtéká do Českobudějovické roviny. Krajské město České Budějovice je živým kulturním a průmyslovým centrem, středem kolem náměstí je památkovou rezervací. Vltava se dále vine hlubokými lesy a protéká oborou pod zámkem Hluboká. Sem míří husté proudy návštěvníků, aby shlédli bohaté sbírky gobelinů, obrazů, nábytku, skla, porcelánu a zbraní. Bývalá jízdárna byla upravena na Alšovu jihočeskou galerii, kde je soustředěna jedinečná sbírka gotických madon a deskových obrazů.

Pod hradem Zvíkovem vtéká do Vltavy zlatonosná řeka Otava. Hladina je zdvižena a tvoří mohutné Orlické jezero, jež zdobí nejen romantický zámek Orlík, ale i elegantní oblouk Žďákovského mostu. Průkopnické technické dílo z betonu a oceli spojuje břehy přehradního jezera ve výši 110 metrů nad údolím. Odvážné řešení konstrukce jediného oblouku bez podpěry má rozpětí 330 metrů; je unikátní. Reprezentuje dobu rozvinutých technických možností, v níž se lidé začali dívat na Vltavu střízlivým zrakem hospodářů. Stavba se chopila poslední inspirace, již může řeka poskytnout, a přeměnili ji v soubor na sebe navazujících vodních děl, přehrad a elektráren. Lipno, Orlík, Kamýk, Slapy, Štěchovice, Vrané nad Vltavou tvoří smělý projekt, známý jako vltavská kaskáda. Důmyslné stavby spouštaly romantickou řeku, aby se využila energie, která po staletí unikala jejím korytem bez užitku.

Starý půvab Vltavy se objevuje znovu pod Vyšehradskou skálou v Praze. Památný Vyšehrad, kde již před 1000 lety stávalo sídlo českých knížat, je stále symbolem slávy a šfastné budoucnosti českého národa. Dnešní dominantou Vyšehradu je chrám sv. Petra a Pavla, jehož štíhlé věže se týpí v hladině Vltavy stejně vzneseňě jako před sto lety, kdy Smetana komponoval pro svou lyrickou báseň o řece velebné finále Vyšehradu.

Pražské mosty jsou půvabnou korunou Vltavy a nejstarší z nich, kamenný gotický most Karlův se dvěma řadami barokních sousoší a s mohutným masivem Pražského hradu na levém břehu řeky je neodmyslitelnou součástí nejkrásnejšího panoramatu Prahy.

nikající tenista Jimmy Connor, celá řada známých sportovců, umělců, politiků.

Zdánlivě všechny může leváctví pouze v děství vyvolávat komplexy. Později již nemá žádného vlivu na schopnosti ani společenské postavení. Avšak v důsledku toho, že všechny stroje a zařízení jsou přizpůsobeny pro pravou ruku, mohou mít titu lidé někdy potíže.

Londýnští policisté zatkli při činu nějakého Thomase Shawa, který vykrádal auta. V okamžiku, kdy byl zatýkan, zloděj jedený důkaz, tři klíčky, polokl. Policie nechali okamžitě pořídit rentgenový snímek jeho žaludku, který pak při přelíčení u soudu předložili jako průmý důkaz.

Nějaký Pierre Gefraud z malé obce u Lionu (Francie), požádal místní obecní úřad o výpis z matriky narození. Jeho žádost byla však zamítnuta, protože v matrice byl také záznam o jeho úmrtí. Nic nepomohlo, ani hmatelný důkaz, jimž byl živý pan Gefraud. Úředníci prohlásili: úředně zaznamenané úmrtí nelze zrušit.

Egyptský president Sadat navštívil nedávno USA. Do hotelu Drake v Chicagu, kde měl objednáno 300 pokojů pro sebe a doprovázející osoby, přijel se 300 kufrů. Překonal tím rekord japonského císaře Hirohita, který přijel do USA „pouze“ s 224 kufty zavazadel. Rekordmankou je

však britská královna Alžběta II., která přcestovala do USA se 400 zavazadly.

V Malajzii schválili zákon o trestání manželské nevery, keň je neverná manželka. Za první neveru je trestán příatel manželky, za druhú — manželka, za tretiu trest postihne manžela.

Zákon však nezaujal postoj voči mužům, ktorí sú neverní. Není snaž zapotreby?

Milán: po užití uspávacích prášků spadla z balkónu z pátého patra mladá žena. Po dvaceti metrech letu ve vzduchu padla otevřeným oknem do au-

ta, které stálo před domem. Auto bylo velké a dobře vypolštářované. Mladá Milánanka vyšla z této příhody pouze s nepatrnými pohmožděními.

O, Ongngu Mongalva, čarodejník jedného papuanského kmeňa, zbalil si svoje příbory t.j. zuby predkov a vystaňoval sa z Port Moresby, hlavného mesta nového štátu Papuy — Novej Guiney, hned po vyhlášení nezávislosti krajiny. Čarodejník mal na žiadost separatistov pomoci čarov tropickú smrť, aby takto prekazil slávost vyhlásenia nezávislosti. Na mesto však nespadla ani kvapka. Na otázkou jedného austrálskeho novinára, prečo kúzla nemali úči-

nok — synovec čarodejníka odpovedal: „Pre všádu pracovali silnejší čarodejníci, ako je môj ujec.“

Děti proslulých herců často jdou vo šlépějích rodičů. V pořádkovém a dobrodružném filmu „Sindbád a oko tygra“, který byl nákladem mnoha miliónů natočen na Maltě, hrají děti dvou proslulých amerických herců Johna Wayna a Tyrone Powera, který zemřel v roce 1958. Zeleenooká, krásně urostlá, jednadvacetiletá Taryna Powerová a více než třicetiletý Patrick Wayne. Obě „děti“ nerady slyší o svých slavných rodičích a prohlašují, že udělají kariéru vlastními silami.

SÚŤAŽ MLADÝCH RECITÁTOROV

Spominané na 4. str. recitáčne súťaže školskej mládeži učiaci sa slovenčinu na základných školách na Spiši a Orave boli poslednými minuloročnými kultúrnymi podujatiami našej Spoločnosti. Konali sa v decembri 1975 v Krempachoch a v Dolnej Zubriči.

SPIŠ

Spišskí recitátori zápolili 7. decembra m.r. v základnej škole v Krempachoch, ktorí hostili pri tejto priležitosti pekne vyzdobili heslami: Vítame VII. zjazd PZRS a Program strany — programom národa. Do súťaže prisťúpilo 16 žiačok a žiakov zo základných škôl v Krempachoch, Novej Belej, Nedeci, Kacvíne a Vyšných Lapšoch.

Súťaž otvoril predsedu spišského OV KSČaS, kr. František Kurnát, ktorý v krátkom prejave oboznámil súťažiacich s cieľom podujatia, zdôraznil význam oboch výročí a zaželal všetkým účastníkom veľa úspechov v čestnom zápolení o vavriny výťazstva. Hneď potom v jednej z tried krempašskej školy zazneli prvé recitácie. Každý súťažiaci si praparoval po tri básne, respektívne tri úryvky väčších básnických útvarov z troch tematických oblastí: jedna o národnoslobodeneckom boji poľského národa s hitlerovským okupantom, druhá o socialistickej výstavbe v Československu a tretia, Rubovor-

ná, z klasickej slovenskej poézie.

Zápal a odúševnenie, s akým jednotliví súťažiaci pristupovali k recitáciám, boli skutočne dojímavé. A hoci mnohí účastníci sa po prvý raz zúčastnili tohto podujatia (niektorí súťažili už vlni), nebolo ďaľši ani trochu obavy či trém, ktorá spravidla sprevádza mladých, najmä debutantov, pri verejnom vystúpení. Práve naopak, odvážny hlas, čistá výslovnosť, správna intonácia — vcelku dobrá a vyrovnaná úroveň — takto sa doalo stručne charakterizovať krempašskú súťaž. Preto súťažná porota v zložení: tajomník ÚV KSČaS A. Andrašák — predseda, ako aj učiteľky Angela Zaremba, Cecília Biegunová a Jozef Šurek, mala čo robiť, aby spravodivo rozdelila ceny. Jej rozhodnutie vedľa.

Vítazi súťaže dostali čestné diplomy a všetci účastníci pekné slovenské knihy.

Súťaž obohatil umeleckým programom detský sláčikový súbor z Krempach pod vedením kr. K. Slováka, ako aj štvorčlenná dievčenská skupina z Novej Belej, ktorá predviedla cyklus slovenských piesní. Oba vystúpenia odmenili zhromaždením búrlivým potleskom.

Pozornosť a vdaku si zaslúžia učiteľky a učitelia, ktorí iste vynaložili veľa úsilia, aby dobre pripravili svojich žiakov a ich na súťaži aj sprevádzali, teda Angela Zarembová a Jan Galiniak z Novej Belej, Jozef Šurek z Krempach.

pach, Barbara Majerčáková z Nedece, Cecília Biegunová z Vyšných Lapšov, Mária Bojáčková z Kacviny. Popri nich sa súťaže zúčastnili Emil Cervas — kultúrny inštruktor OV KSČaS na Spiši a Ján Lukáš, tajomník MS KSČaS v Krempachoch. Celkovo organizátori sa svojej úlohy zhodili veľmi dobre.

ORAVA

14. decembra m.r. súťažili recitátori z Oravy. Dejiskom súťaže bola základná škola v Dolnej Zubriči. Podmienky súťaže boli isté ako na Spiši, teda predvedenie troch básni budú úryvkov s tematikou národnoslobodzovacieho boja, socialistickej výstavby, ako aj verše z klasickej slovenskej poézie. K recitáciám sa prihlásilo taktiež 16 žiačok a žiakov zo základných škôl v Jablonke, Hornej a dolnej Zubriči, Veľkej Lipnici a Privarovke.

V sále pekne vyzdobenej heslami k VII. zjazdu strany sa už nadľho pred začiatom súťaže dalo vycítiť akúsi horúčkovitosť, neistotu a nedôčkovosť. Jednotliví súťažiaci si ešte raz opakovali v myslach slová tej-ktorej básne, ktoré o chvíli mali zaznieť jasne, zvučne a presvedčivo pred širokým publikom a prísnou porotou. Avšak na pokyn k začiatu súťaže všetky obavy a neistota sa razom vytrali, ako po mavnutí čarodejného prútika.

Prehovorili básnici. Triedou sa niesli slová odhadlané,

plné oduševnenia — slová bojovníkov za slobodu. Zneli presvedčivo a tvrdzo, ako tvrdé sú dlane budovateľov našej vlasti. Zase inokedy, závisle od charakteru básne, plynuli verše lahodné, lyrické a jemné ako jarný vánok. Prekvapujúce bolo mimoriadne dokonale ovládanie textov skoro u všetkých súťažiacich. A keď sa k tomu ešte spomene znamenitá výslovnosť a intonácia ľahko dojšť k záveru, že tohorčná súťaž mala skutočne dobrú úroveň.

Súťažná porota v zložení: učiteľky — Lídia Mšalová z Hornej Zubriči, Angela Kulaviaková z Dolnej Zubriči a Margita Kozubová z Jablonky, ktorej predsedal tajomník ÚV KSČaS Augustín Andrašák, rozdelila ceny, ktoré uverejňujeme veda.

Všetci účastníci súťaže dostali knižné odmeny a víťazi okrem toho čestné diplomy.

Veľký podiel na dobrej úrovni zubričských recitácií majú nepochybne učitelia z oravských škôl, ktorí pripravovali žiakov a ich na súťaži aj sprevádzali: Lídia Mšalová z Hornej Zubriči, Čzeslavu Karlakovú z Veľkej Lipnice, Margitu Kozubovú z Jablonky, Mária Škodovovú z Privarovky a Angela Kulaviakovú z Dolnej Zubriči. Popri nich na súťaži bol prítomný aj predseda Miestnej skupiny KSČaS v Dolnej Zubriči kr. Eugen Kott.

Hodnotiac obidve súťaže možno jednoznačne konštatovať, že splnili svoje poslanie, že boli skutočne vydarenými podujatiami tak po stránke

umeleckej, ako aj organizačnej. Veľku zásluhu na tom majú popri učiteľoch aj riaditelia škôl — Boleslav Filičovský v Krempachoch a Eugen Poluš z Dolnej Zubriči, ktorí výdatne pomohli pri príprave školských miestností pre recitácie ako aj v iných organizačných prácach.

AUGUSTÍN ANDRAŠÁK
JÁN ŠPERNOGA

ZVÍŤAZILI

NA SPIŠI

a) V skupine žiakov z tried I.—IV. prvé miesto obsadila Bernadetta Galušová z Novej Belej. Dve rovnocenné druhé miesta vybojovali Mária Grönková z Novej Belej a Marek Grigľák v Vyšných Lapšoch. Tretie miesto získala Monika Šiškovičová z Kacviny.

b) V skupine žiakov z tried V.—VIII. dve rovnocenné prvé miesta obsadili Barbora Biegunová z Vyšných Lapšov a Mária Petrášková z Novej Belej. Tri druhé miesta vybojovali Agneša Sovová z Krempach, Monika Ščurková z Novej Belej a Vieslava Šoltýsová z Vyšných Lapšov. Dve rovnocenné tretie ceny získali Žofia Kozubová z Kacviny a Helena Reščáková z Nedece.

NA ORAVE

a) V skupine mladších žiakov (I.—IV. tr.) suverénne zvíťazil Zdzislav Kulaviak z Dolnej

da Mestského a obecného národného výboru v Zelově, jímž je opäť Józef Tosík a dva místopředsedové, Rogut Stefan a Jan Szewczyk. Zúčastnení se seznámili s novým rádom. Byl také schválen plán práce na rok 1976, povoleny nové komise a pravidelní sbor náčelníka pro přestupek. Rozpočet města a obce na rok 1976 činí 16 924 000 zlatých.

Ve svém záverečném projektu náčelník města a obce předložil shromážděným plán své působnosti v běžném volebním období, který se jeví být prospěšný pro město, sdržené obce i všechny občany.

V. Luščiński

JURGOV

Vracame sa ešte k výročnej schôdzke miestnej skupiny našej Spoločnosti, ktorá sa konala v Jurgove v rámci volebnej kampane OV KSČaS na Spiši. Otvoril ju predseda MS kr. Ján Vojtas, ktorý uvítal prítomných, medzi nimi tajomníka OV na Spiši kr. Jozefa Bryja, a zároveň poslal správu o činnosti výboru MS v uplynulom období.

Počas diskusie, ktorá sa po správe rozprádila, krajania hovorili o.i. o zvýšení aktivity a rozšírení kultúrnej práce. Veľa pozornosti venovali zároveň otázke vyučovania slovenčiny krajanských detí na školách. Zdôrazňovali, že treba neustále spieť k zvyšovaniu počtu detí navštievujúcich hodiny slovenského jazyka a každý krajan mal by si to vziať k srdcu. Niektorí diskutéri sa zoberali aj otázkami hospodárskeho razu, o.i. škodami spôsobovanými lesnou zverou na poliach a nutnosťou regulácie otázky odškodného.

Hanelková a Jan Matouš (na snímku) zpívají kromě lidových piesní také vlastní zajímavý a dobrý repertoár, jež tvorí většinou skladby populárního českého skladatele Jana Spáleného. Členové našeho OV v Zelově obklopili mladé umělce veškerou péčí.

ZELOV

V závodní klubovně Bavlinských závodov v Zelově predvedli svůj zábavný pořad Bukanýři z Ostravy. Dne 5. ledna t.r. dvě hodiny hráli a zpívali mladí a sympatičtí umělci písničky ze Slovenska, Čech, Valašska a Těšínska. V jejich repertoáru byly i polské písničky a skeče.

Ostravská folklórnická a beatová skupina Bukanýři působí již šest let. Mohli jsme se přesvědčit, že to byla léta svědomitě práce hudebníků, zpěváků i aranžérů. Úspěšně koncertovali na estrádách mnoha zemí a často jezdí do Polska, protože — jak sami prohlásili — „V Polsku je nejlepší publikum na světě.“ Nahráli také hudbu k několika filmům, dále 25 gramofonových desek (2 LP), vystupovali mnohokrát v rozhlasových a televizních pořadech. Sólisté skupiny Marie

Dne 6. ledna 1976 t.r. se konalo zasedání sloučených národních výborů — městského a obecního — v Zelově. Zasedání se kromě devadesáti šesti radních zúčastnilo první tajemník městského a obecního výboru PSDS s. Józef Tosík, poslanec do Sejmumu PLR Bronislav Cieniewski, předseda Fronty národní jednoty Wiesław Musial. Z vojvodství z Piotrkowa se nikdo nemohl dostavit z důvodu sněhové kalamity.

Zasedání bylo zahájeno prezentací nového náčelníka města a obce mgr. práva Stanisława Baranowského, prvního tajemníka ZO PSDS v Zelovských bavlinských závodech. Sólisté skupiny Marie

Spišské obce sa vyznačujú sústredenou zástavbou, charakteristickými rysmi domov a používaním nehorľavých materiálov v pomerne veľkom rozsahu. V tomto smere obec Nová Bela nie je výnimkou. Aj keď rovinatý teren priamo ponúka rozptýlenú zástavbu podľa toho, ako by si kto zmyslel, predsa základné usporiadanie sa vyznačuje prísnymi zamemeračskými zákonomi. Osou obce je potok, ktorý po oboch stranach lemuje záhrady. Pozdĺž nich je cesta, potom prípadne kvetinové záhrady, a za nimi domy v jednom rade, potom pás dvorov a ďalej rad maštalí. Medzi radom stôdol a maštalí sa nachádza pás záhrad, široký zhruba 100 metrov. Zaujímavým javom je symetrické usporiadanie obce, pričom jedna pozdĺžna polovica obce je akoby zrkadlovým obrazom druhej polovice.

Nevie sa presne, aké bolo pôvodné usporiadanie obce. Ale už vtedy obec mala pravdepodobne charakter sústredenej zástavby, lebo ako sa v novobelskej kronike píše, asi v polovici 17. stor. väčšia po-

Zubrice. Druhé miesto vybojovala Kristína Jasiurová z Veľkej Lipnice a tretie — Karolína Vengrínová z Privarovky.

b) V skupine starších žiakov (V.—VIII. tr.) dva rovnocenné prvé miesta obsadili Irena Durčáková z Hornej Zubrice a Zbigniev Joniak z Dolnej Zubrice. Tri druhé miesta získali: Jerzy Bogáč z Hornej Zubrice, Kristína Paniaková z Jablonky a Gražyna Vontorčíková v Veľkej Lipnici. Tretie miesto obsadili: Eva Kottová z Hornej Zubrice, Anna Modláková z Jablonky, Jana Jašurová z Veľkej Lipnici, Lídia Pavláková a Mária Kuláková z Dolnej Zubrice.

Vystupuje spevácke kvarteto z Novej Belej: M. Petrášková, M. Šturek, M. Mogilská a A. Lopušniaková.

Snímky: F. Paciga

Predsedca OV KSČaS na Spiši F. Kurnát odovzdáva I. cenu Bernadette Galušovej, ktorá v skupine mladších žiakov (I.—IV. tr.) obsadila prvé miesto.

ODMENA ŽIVOTA PRE MLADÝCH HARMONIKÁROV

Pri príležitosti výročnej pohardy dopisovateľov Života na Orave, konala sa prehliadka hudobných súborov KSČaS. Najmladší účastníci, skupina harmonikárov v zložení: Miroslav Czepieň, Bohuslav Novák, Ireneusz Zgama, Ludovít Istók — všetci z Jablonky, Ján Vojčiak a Ján Páleník z Podvlnky, ako aj Bohdan Mišinec z Hornej Zubrice dostali odmenu redakcie — 500 zl. Súbor vedie Jozef Omylak.

Mladí diváci a starší krajania pozorne sledujú vystúpenia jednotlivých recitátorov.

Pracuje súťažná porota. Zľava doprava učitelia: A. Zarembová, C. Biegunová a J. Šturek.

Dôležité miesto v diskusii mala realizácia záväzkov k VII. zjazdu PZRS a svojpozemných práce, udržovania čistoty a poriadku v obci.

Na záver sa konali voľby delegátov na obvodnú schôdzku.

DELEGÁTI MS KSČAS V JURGOVE NA OBVODNÚ SCHÓDZU

HELENA CIAGWOVÁ
ANDREJ GOMBOŠ
MÁRIA GOMBOSOVÁ
ALOJZ CHOVANEC
ANNA MACIČÁKOVÁ
JÁN VOJTAŠ

la svoj materinský jazyk. Preto je zapotreby, aby rodičia už počas najbližších zápisov prihlásovali svoje deti na vyučovanie slovenčiny.

Počas diskusie sa hovorilo aj o kultúrnej práci v násťavajúcom období o.i. o usporiadaní prehliadky dychoviek, o aktivizácii činnosti miestnej klubovne KSČaS, ktorá bola vlni vybavená novým televízorom, a o iných organizačných záležitostach.

DELEGÁTI MS KSČAS V NIŽNÝCH LAPŠOCH NA OBVODNÚ SCHÓDZU

STANISLAV HABER
JOZEF KRAVONTKA
JOZEF SPYRKA
ZOFIA VASIELAKOVÁ

NIŽNÉ LAPŠE

Tak ako iné miestne skupiny do volebnej kampane OV KSČaS na Spiši sa zapojili aj krajania z Nižných Lapšov, ktorí v súvislosti s tým usporiadali koncom min. roka členskú schôdzku spojenú s volbou delegátov na obvodnú schôdzku. Zahájil ju predsedca MS Jozef Krvavontka, ktorý zároveň predložil správu o pôsobnosti výboru MS v predchádzajúcom období.

Počas zasadania predsedca OV KSČaS na Spiši František Kurnát odovzdal dlhorodenýmu činiteľovi a obetavému aktivistovi MS v Nižných Lapšoch kr. Antonovi Kovalčíkovi pamätnú medailu KSČaS Za zásluhy.

Na zvláštnu pozornosť nižnolapšanskej schôdze zaslúhuje diskusia, v ktorej krajania venovali veľa miesta otázke obnovenia vyučovania slovenského jazyka na miestnej základnej škole. Ide predsa o to, aby mládež dobre ovláda-

NAŠI ŠTUDENTI NEZAHÁĽAJU

Prednedávnom dostali sme list od našich študentov z Bratislav, v ktorom pišu o svojej činnosti a akciách organizovaných v školskom roku 1975/76. Všetci sú členmi Fakultného výboru SZM na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského. Pišu takto:

— Nás plán práce sa zameriava na tri hlavné oblasti:

- oblásť ideovo-výchovnej prípravy
- poznávaciu činnosť
- sportovú oblasť

V oblasti ideovo-výchovnej práce budeme sa zúčasňovať prednášok na tému SZM, be-

VYZNAMENANÍ MEDAILOU KSČaS ZA ZÁSLUHY

V Jablonke dňa 8.XI.1975

Anton Baliga	— z Jablonky
Eugen Ďubek	— z Jablonky
Karol Fula	— z Chyžného
Jozef Gribáč	— z Podvlnky
Jozef Gribáč	— z Podvlnky
Jozef Hosaniak	— z Podškla
Albin Chovanec	— z Podsrnia
Vendelín Kapušák	— z Harkabuza
Vendelín Karkoška	— z Jablonky
Lukáš Karnafel	— z Veľkej Lipnice
František Kovalčík	— z Hornej Zubrice
Hermína Kovalíková	— z Povlka
František Mšal	— z Hornej Zubrice
Eugen Paniak	— z Jablonky
Ján Paniak	— z Jablonky
Jozef Piroh	— z Jablonky

Karol Pastva
Andrej Ščechura
Ludvík Tokár
Štefan Waclawiak

— z Jablonky
— z Veľkej Lipnice
— z Malej Lipnice
— z Jablonky

V Krempachoch dňa 9.XI.1975

František Brodovský	— z Novej Belej
Gervaz Griglák	— z Vyšných Lapšov
Ján Jurgošian	— z Repíšk
Jakub Kačmarčík	— z Krempach
Anton Kovalčík	— z Nižných Lapšov
Ján Kovalčík	— z Krempach
Michal Krištofek	— z Novej Belej
František Kurnát	— z Novej Belej
Ján Miškovič	— z Tribša
Sebastian Mlynárik	— z Čiernej Hory
Ján Repiščák	— z Repíšk
Pavol Ziemb	— z Lapšanky

sied o záveroch XV. zjazdu KSČ, politického vzdelávania a pod., ktoré majú za cieľ formovanie nášho vedeckého svetonázoru na základe marxizmu-leninizmu a proletárskeho internacionalizmu.

Našu poznávaciu činnosť chceme rozvíjať a obohatovať návštěvou divadiel a kín, poznávaním okolia Bratislav, spoluprácou a upevňovaním priateľstva s inými zväzmi, účasťou na všetkých kultúrnych akciách a besedách zahraničných poslucháčov FF UK. V tejto oblasti organizujeme o.i. Deň Nového Targu v januári 1976. Bude to spoločenský večierok, na ktorom chceme oboznámiť všetkých záujemcov so životom a činnosťou Slovákov žijúcich v Poľsku. Chceme ukázať ich prácu, kultúrny život, ľudové piesne, zvyky a umeleckú tvorbu a vôlebovú problematiku slovenskej národnostnej menšiny v Poľskej ľudovej republike. V mesiaci marci Fakultný výbor SZM organizuje zájazd po Slovensku, ktorého

sa mienime v plnom počte zúčastnif.

V športovej oblasti máme naplánované: brigádu (za výťažok z nej literárnohisto- rický zájazd), turistický po chod, účasť v Behu jari, hre filozofov v Hrušove. V mesiaci júli nás čaká verejnopro spešná činnosť v podobe bri gád.

Samořejme, že okrem toho každý z nás si musí plniť študijné povinnosti. Ak sa v tom vyskytnú nejaké problémy, mienime ich riešiť konzultáciemi a vzájomnou pomocou. Tomuto účelu budú slúžiť naše stretnutia, organizované raz týždenne.

Dnes čerpáme z fondov, ktoré nám poskytuje socialistická spoločnosť. V budúcnosti jej musíme nadobudnúť skúsenosť v plnej miere odovzdaf. A my to predsa dokážeme!

Eudmila Petrášková

KTO POZNÁ?

Prednedávnom obrátil sa našu redakciu KR. FRANTIŠEK ŠVANTERA zo Slovenska so žiadosťou o pomoc vo vyhľadaní svojho spolubojovníka z obdobia Slovenského národného povstania menom LADISLAV FRANCOV. Dotyčný bol vyučený kováč, českej alebo slovenskej národnosti, pochádzal z Pečska a v období SNP bol zhodený na povstalecké územie ako parašutista. Neskôr, počas prechodu hitlerovskej armády cez Slovensko sa istý čas zdržiaval u kr. Švantnera, aby sa nedostal do zajatia.

Ktokoľvek by niečo vedel o Ladislavovi Francovovi, prípadne ho poznal alebo vie jeho adresu nech sa ohlási a napíše kr. Františkovi Švantnerovi na adresu:

Bacúch č. 201
okr. Banská Bystrica
CSSR

VII. ZJAZD PZRS

POLITIKA

A HOSPODÁRENIE
POTRAVINAMI

Tretieho dňa VII. zjazdu PZRS rokovania prebiehali v 17 problémových skupinách. Zaujímavá diskusia bola v skupine č. 2, ktorá sa zaoberala úlohami poľnohospodárskej politiky a hospodárenia potravinami. Rokovaniu predsedal vedúci Oddelenia pre poľnohospodárstvo a hospodárenie potravinami ÚV PZRS, súdr. Jerzy Wojciech. Diskusie sa zúčastnilo 50 delegátov a do protokolu odovzdalo svoje príspevky 95 prihlásených do diskusie.

Diskutéri vyjadrili plnú podporu smerom poľnohospodárskej politiky strany a rozvoja hospodárenia potravinami, obsiahnutým v programovom referáte Politického byra ÚV, ktorý prednesol prvý tajomník ÚV PZRS Edward Gierek, ako aj v referáte predsedu Rady ministrov Piotra Jaroszewicza. S mimoriadnym uznaním zdôrazňovali správnosť poľnohospodárskej politiky strany smerujúcej k rýchlemu zvýšeniu poľnohospodárskej produkcie a postupnému socialistickému premenám v poľnohospodárstve. Poukazovali na potrebu komplexného rozvoja potravnárstva, určovania úloh pre všetky zložky národného hospodárstva pracujúce pre poľnohospodárstvo.

V diskusii sa vydelenie niekoľko podstatných problémov. Do čela týchto

problémov sa vysunula otázka racionalného hospodárenia pôdou a ochrany pred nadmerným využívaním pôdy na neročné účely. Hospodárenie pôdou bolo jedným z hlavných problémov v otváracom prejave predsedu problémovej skupiny č. 2 Jerzyho Wojciechego, ktorý konstatoval, že okolo 2,5 mln ha ornej pôdy dáva podpriesernú úrodu. Je to veľká rezerva v poľnohospodárskej produkcii — keby výnosy na tejto pôde sa zvýšilo na úroveň celostátneho priemeru, Poľsko by získalo 1,5 mln ton obilia, čo by vo veľkej miere mohlo obmedziť dovoz z cudziny.

Jednou z príčin nedostatočného využívania pôdy je vysoký vek majiteľov a užívateľov gazdovstiev. Preto aj — ako o tom hovorili diskutéri — v záujme spoločnosti je zdokonaľovanie zasad preberania zle využívanej pôdy. Tam, kde neexistuje socialistický sektor v poľnohospodárstve treba energetickejšie preberať pôdu od ekonomickej slabých a zle hospodáriacich roľníkov a odovzdávať ju roľníkom, ktorí zaisťia vysokú poľnohospodársku produku-

Hlavným motívom prejavov mnohých diskutérów bol zvýšenie úsilia smerujúceho k intenzifikácii rastlinnej výroby a zvyšovania domácich krmovinových zásob ako základne pre ďalší rozvoj živocišnej výroby.

Diskutéri upozorňovali na značné zvýšenie dodávok výrobných prostriedkov pre poľnohospodárstvo, rozhodujúcich o rýchлом pokroku vo zvyšovaní poľnohospodárskej produkcie. Upozorňovali, že napriek značnému zvýšeniu dodávok týchto prostriedkov nadáľ sa prejavuje veľký dopyt po traktoroch, poľnohospodárskych strojoch a iných technických zariadeniach. Podotýkali, že je nutné zlepšovať kvalitu týchto strojov a zariadení ako aj zváčšovať dodávky náhradných súčiastok. Zdôrazňujúc obrovský pokrok v dodávkach minerálnych hnojív a prostried-

kov na ochranu rastlín, upozorňovali zároveň v diskusii na sortimentové nedostatky hnojív a preparátov na ochranu rastlín. Navrhovali lepšie zásobovanie a zlepšenie kvality zverolekárskych liekov.

Siroko vyzdvihovali problémy investícii v poľnohospodárstve, najmä ďalšie sprosíemselnenie hospodárskej výstavby, zväčšenie rozsahu meliorácie, ako aj rozhodné zlepšenie zásobovania vodou. O tejto otázke hovorili mnohí diskutéri. Za účelom zväčšenia krmovinových zásob diskutéri navrhovali ďalšiu intenzifikáciu pestovania obilia, zväčšovanie areálu pestovania jarného jačmeňa na úkor žita, zavedenie v širšom meradle pestovania hodnotných krmovinových rastlín, takých ako kukurica na zŕno a na siláz, cukrová a polocukrová repa, ako aj intenzívnejšie hospodárenie na lúkach a pastvinách.

Veľa miest v práci tejto problémovej skupiny venovali problémom špecializácie a výrobnej kooperácie v poľnohospodárstve, ako podstatným činiteľom urychľovania rozvoja poľnohospodárstva a zdokonaľovania spoločenských a hospodárskych funkcií roľníckych krúžkov.

Novým javom na poľskom vidiekusu sú družstvá roľníckych krúžkov, ktoré by mali rozvíjať komplexné výrobné služby, vplývať pomocou týchto služieb na proces špecializácie a kooperácie gazdovstiev.

Diskutéri obšírne hovorili o problémoch socialistického sektora v poľnohospodárstve, štátnych majetkov, roľníckych družstiev, ako aj družstiev roľníckych krúžkov. Socialistický sektor v poľnohospodárstve sa v Poľsku rozšíruje, z roka na rok zväčšuje poľnohospodársku výrobu. Momoriadne povinnosti spočívajú na štátnych majetkoch, ktoré okrem zväčšenia svojho podielu na dodávkach poľnohospodárskych výrobkov na trh, zásobujú cele naše poľnohospodárstvo semenami, plemenňmi zvieratami, zavádzajú do poľnohospodárstva nové technológie a modernú techniku poľnohospodárskej produkcie. Št. majetky sú výbornou školou pre kádre poľnohospodárskych odborníkov pracujúcich neskôr v celiom poľnohospodárstve.

Problémová skupina predložila na realizáciu mnoho návrhov, ktoré prihlasili delegáti, ľudia pracujúci buď priamo na vidiekusu, buď v podnikoch obsluhujúcich poľnohospodárstvo, buď v závodoch dodávajúcich výrobné prostriedky poľnohospodárstvu. Dosiahnutá úroveň rozvoja, dobré politickej ovzdušie na poľskom vidiekusu sú výsledkom realizácie spoločnej politiky našej strany a Zjednotenej ľudovej strany.

Dosiahnuté výsledky by mali byť využité ako činiteľ mobilizujúci k riešeniu hospodárskych a spoločenských úloh, ktoré načrtol VII. zjazd Poľskej zjednotenej robotníckej strany.

J.Z.

FEBRUÁR

O tomto mesiaci sa hovorí, že má „studené ruce, ale horúce srdce“ a spieva sa, že „fašiangy kráti, už sa nenačrati, staré dievky pláču, že sa nevyskáču“. Meno má od latinského Februarius a ľudové príslovie hovorí, že „ak je február stály, v lete sú horúčavy“. Je to však pováčenie mesiac obojaký, ktorý ráz vyzieka roľníkom kabátu a zase inokedy zapína, ako sa to aj v prísloví hovorí, že „na Dorotu je sneh alebo slota“. Vie teda február svojimi vrtochmi prekvapíť a narobiť ľudom veľa neprijemnosti, o čom aj ľudové porekadlo hovorí, že „skôr sa vidievo februári vlnka na chotári ako človeka v košeli“. O premenlivosti počasia vo februári spominajú aj staré záznamy, ako ten, z roku 1521, keď začiatkom februára bola taká teplota, že až kvetiny na lúkach rozkvitli. Zase o 33 rokov neskôr prišli na Hromnice ničivé pre úrodu mrazy, aké ľudia predtým nepamateli. V tomto mesiaci bývali aj veľké povodne, ako to bolo v Prahe 27. februára roku 1581, keď Vltava pohltila niekoľko domov a vyše 150 ľudom život zobraťa. Zase v našom storočí zaznamenali vo februári veľké teploty. Bolo tak napríklad na južnom Slovensku, kde 11. februára 1927 namerali až + 41°C.

Obyčajne február, najmä spočiatku, býva podobný januáru a doháňa, čo ten zmeškal. Má asi 12–13 dní mrazivých, ale dňa v ňom výrazne pribúda, ako to hovorí aj príslovie, že „na Hromnice o hodinu více“. Potom opäť príde zima a keď vraj „na Valentu (14.2.) sú dažde, mrazy sa vrátia ešte“, alebo „Matej (24.2.) zimu strati alebo ju obohatí“.

Avšak keď Matej zimu neutralí a prináša lody, veští to vraj dlhodobý chlad. Vrávi sa tiež, že keď sú vo februári silné nočné vetry, býva rok úrodný, ak je však málo vetrov a je teplo, zima prichádza vraj až v máji, čo už ničomu veľmi neosoží. Výdatné sú v tomto mesiaci zrážky a sneh. Zo 100 februárov 50 má miernu zimu, ale potom býva chladnejší marec. Priprameňme si aj ďalšie zaujímavé ľudové pranostiky o februári:

„Na Dorotu nebo je veselšie“, „Agata na sneh bohatá“, „Keď chytia Hromnice, odhadzuj onuce, keď pustia Hromnice, len chytaj onuce“, „Raduj sa hospodár, Matej ľady láme, ak ich nachodi; ak ich nenájdete, teda ich narobiť“. Podľa starej povery nemala sa nasadiť sliepku na Valenta, lebo sa vraj mali vylahnúť len slepé kurenec. Táto predpoved vychádza iste z čistej povery a nemá nič spoločné s prírodnými zákonmi. O februári sa tiež vratí, že keď na Dorotu február je studený a suchý, august bude horúci.

(zozb. Mišo)

Nevšedná zimná scéna z Kazašskej SSR. Ale tento rok aj u nás niektoré cesty vyzerajú podobne. Preto heslo Vydržme do jari je mimoriadne aktuálne.

Foto: APN

Z KALENDÁRA NA – MAREC – BŘEZEN

Ked zaoraný pozemok čiastočne vyschnie, môžeme ho válcovať a brániť, aby sme zadržali vlhkosť v pôde. Keď treba hlbšie skypríť pôdu, používame pružinové brány alebo kultivátory.

Pluh na jar môžeme používať iba vo výnimco- ných prípadoch.

Oziminy posilňujeme dusíkatými hnojivami. Ak rastlinky sú vysadené z pôdy následkom mrazu, musíme oziminy válcovať. Z polí treba tiež zozbie- rať kamene, ktoré počas zimy vyšli navrch.

V marci sejeme už niektoré jariny: ovos, pšeni- cu, mak, skoré krmovinové miešanku a z ví- kokvetných — hrach. Červenú d'atelingu a seradelu sejeme do žita. Môžeme už vysadzovať krmnu ka- pustu a repu.

Naďalej kontrolujeme kopce so zemiakmi, od- stráňujeme pokazené a vyberame zemiaky na sa- denie.

Koncom mesiaca v záhrade sejeme červenú repu, mrkvu, petržlen, špenát a inú skoru zeleninu. V pareniskách ošetríme a polievame priesady, ve- trame pareniská a na noc obloky prikrývame ro- hožou.

Pred blížiacou sa sezónou jarného hnojenia chceme poukázať na rentabilitu používania minerálnych hnojív. Pri súčasnej úrovni hnojenia z jedného kg hnojív NPK získavame okolo 5 kg obilného zŕna, a 1 kg zŕna má hodnotu okolo 3,5 zl. Inakšie povedané, za 1 kg NPK treba za- platíť ekvivalent okolo 1,4 kg zŕna a ostatok t.j. 3,6 kg zŕna znamená príjem roľníka.

Nesmieme tiež zabúdať, že najlacnejšie hnojivá sú:

- síran amónny (siarczan amonu) v skupine du- síkatických hnojív;
- superfosfát prachovitý (superfosfat pylisty) v skupine fosforečných hnojív;

— draselňa soľ (sól potasowa) ako jediné dostupné draselné hnojivo.

Nižšia cena síranu amónneho a superfosfatu prachovitného vyplýva z ich nižších výrobných nákladov. V účinnosti sú také isté ako drahšie hnojivá.

Síran amónny, superfosfát prachovitý a draselňa soľ môžeme skladovať voľne.

Tieto hnojivá môžeme miešať pred vysieváním; vysievame ich na jeseň, v zime a skoro na jar.

Na jar sa vyplatí dobre ošetriť lúky a pasienky, ktoré dodávajú najlepšie krmivá. Tráva, vikokveté a bylinky, ktoré na nich rastú, dokonale uspokojujú krmovinové potreby zvierat. V lúkach a pasienkach tkvejú veľké krmovinové rezervy. Možno ich využiť lepším ošetrovaním lúk, racionálnym hnojením a patričným využívaním tráv.

Základnou podmienkou je regulácia vodných po- merov. Na zimu treba vodu odvádzať a vo vegetačnom období by mala byť v takej hlbke, aby korene neboli do nej ponorené, ale aby voda bola pre rastliny prístupná. Dôležitá je aj vlhkosť pôdy už na začiatku vegetačného obdobia. Výžaduje si systematické opravovanie poškodených vodno- melioračných zariadení a čistenie príkopov.

Na jar robíme na lúkach a pasienkach také práce, ako vyrovnanie povrchu, smykovanie, válcova- vanie a hnojenie. Vyrovnané povrch lúk a pa- stvín skoro na jar musíme odstrániť krtoviská, väčšie trsy trávy, stromy a kry. Trsy mačiny od- stráňujeme lopatami a kopčeky pôdy nepokryté mačinou drvime pomocou smyku.

Smykovanie je úkonom, ktorý častejšie robíme na pasienkach. Tento úkon pomáha rozhadzovať čerstvé krtoviská, mraveniská, ako aj vtierať do trávy kompost a maštafný hnojiv.

Bránenie lúk a pasív sa robí jedine na pevných pôdach s nanieseným bahnom, pokrytých škrupinou po záplavách.

Válecanie je veľmi potrebné pre lúky nachádzajúce sa na humusových a rašelinových pôdach. Podporuje totiž presakovanie vody a okrem toho vytlačuje rastliny vysadené z pôdy následkom mrazu. Nemalo by sa válcovať lúky na mokrej pôde.

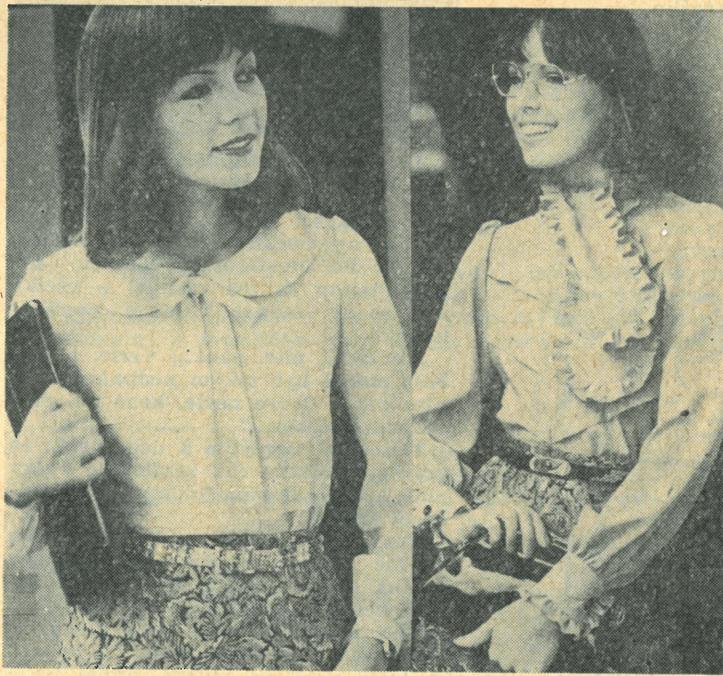
Každoročné hnojenie je dôležitým úkonom, ktorý zaisťuje zvýšenie úrody krmív na lúkach a pasienkoch. Hnojenie účinne vplýva aj na botanicke zloženie krmív a ich výživnú hodnotu. Vďaka plnému minerálemu hnojeniu zreteľne stúpa v krmivách obsah bielkovín, fosforu, draslíka a iných hodnotných zložiek. Hnojenie nadmerne vlnkých lúk a pasív je neúčelné, preto ich hnojíme iba potom, ako splynú jarné vody a keď pôda vyschne.

Na lúky a pasív odporúčame vysoké dávky dusíkatických hnojív, dosahujúce až 200 kg čistej zložky na 1 ha. Dusíkate hnojivá na hnojenie lúk rozdeľujeme na dve dávky, z ktorých jednu vysievame predtým, ako sa začne vegetácia trávy, a druhú niekoľko dní po prvom zbere sena. Na pasienkach zvyšujeme ročnú dávku dusíka o okolo 50 kg na 1 ha, pričom jeho vysievanie by sme mali robiť prinajmenšom tri až štyrikrát za rok a v prípade parcelových pasienkov, po každom prenesení dobytku na inú parcelu, v rovnakom množstve.

Fosforové a draselné hnojivá vysievame na lúkach a pasienkach skoro na jar.

Druh hnojiv nezohráva základnú úlohu vo výške úrody na lúkach a pasienkach.

S.D.

CHUDNEME V POHYBE?

Aby sme schudli pol kilograma, musíme spáliť 3.500 kalórií! Údaje, ktoré uvádzame sú menšie, ale — ako vieme — aj kvapka vody urobí dieru do skaly.

A tu sú kalórie, ktoré spaľujeme, keď v priebehu hodiny...

— Čítame alebo pozerať televíziu — 25 kolórií — šofeरujeme — 50 — Žehlím alebo varíme — 100 — Perieme bielizňu — 150 až 200 — Upratujeme byt — 150 — Prechádzame sa — 200 — Pracujeme v záhradke — 250 — Cestujeme na bicykli — pomaly — 300, rýchle — 600 — Plávame — pomaly — 400, rýchlo — 800 — Hrame badminton — 400 — Tancujeme — 450 — Pílime drevo, rytmika — 500 — Hrame futbal — 650 — Dlhú bežime — 900 až 1000 — Ideme na vysokohorský výlet — 960.

Avšak energiu spaľujeme aj počas iných, kratších činností, ktorých čas nemožno tak hľako registrať.

Tak teda — ako vypočítali odbornici — napr... bozk — 3 kalórie (ale taký angažovanejší — 5), také isté množstvo aj pri vzdychu. Smiech — 5 a teplá sprcha — 12.

TAKÝ JE ŽIVOT...

Podľa štatistiky OSN v ne-socialistických krajinách 40,3 percent žien vo veku vyše 15 rokov nemá základné vzdelanie. Samozrejme tieto proporcii sú rôzne v rôznych krajinách a rôznych svetadieloch.

Tak teda v Afrike na 100 dievčat základnú školu navštieva 37 (všeobecné údaje), v Ázii — 54. Strednú školu v Afrike navštievia 20 dievčat na 100, v Ázii — 24, v Európe — 83 (za strednú školu novážajú štatistiky všetky formy vyššieho vzdelávania ako základné).

Na vysokých školách v západnej Európe študuje 11 percent dievčat, v Južnej Amerike — 7 percent, v Ázii — 2 percent.

Podľa štatistikých odhadov v Afrike až 84 percent žien nie je čítaná a písaná, a v Ázii 57 percent.

Jill MacIntosh, 16-ročná slečna z Toronto, zamilovala sa do istého mládenca, Michaela O. Haru. Rozhodla sa, že mu napiše. Písala svoj list celých osem mesiacov. Obsahuje 500 000 slov, teda toľko, ako priemerne veľká kniha. Adresát oznamil, že list je

veľmi zaujímavý, ale — nemieni slečne odpisať. Tak teda jediným zadostučinením pre zamilované dievča môže byť to, že jej list bol uznaný za najdlhší na svete a píše sa o ňom v Guinessovej encyklopédii svetových rekordov. Predošlý rekord v držke listov patril istému Holanďanovi Antonovi van Damovi. Avšak jeho list obsahoval „iba“ 300 000 slov.

DOMÁCÍ POKLADNICE ZDRAVÍ

Zaludeční nemoci a snížená kyslosť žaludku sú velmi bolestivé. Jejich lečenie napomáha príslušná diéta. Nutno tedy vediať, ktorá jídla sú vhodná a ktorá nutno z jídelníčku vyriadiť.

K doporučeným jídlám patrí: starší biele pečivo, sušary, obiloviny, jemné těstoviny, čerstvý tvaroh, vajíčka na mäkké (míchana a sázená pouze na páre), omeleta. Kromě toho libové ryby, mleté maso, libová šunka, dobře vymočený slanec, vařená príslušaná zelenina (mrkev, špenát, červená řepa, kedlubny, cibule, mladé fazolové lusky, dýně). Ze syrové zeleniny hlávkový salát. Dále príslušané uvařené nebo dušené sušené a čerstvé ovoce, bujón, slepičí polévka, vodové polévky, z tuku máslo a oleje.

K zakázaným jídlám patrí: čerstvé pečivo, tmavý chléb, tučné a priali sladké moučníky, plisňové sýry, vejce na tvrdlo, smažená, tučná a tvrdá masa, masné a rybí konzervy, smažená jídla, slanina, bûček, veprové sádro, polévkou a omáčky s jískou, hráč, fazole, kapusta, zeli, brušek, řepa, ředkev. Kromě toho ostry koření a přísady a ovoce vcelku se slupkou.

Chcete-li být dlouho zdraví, tedy zachovat svůj organismus a zvláště srdce, v náležitom stavu, říďte se radami věhlasného britského kardiologa prof. J. Morrise: NEjezte mnoho tuků, NEkuřte cigarety, NEpijte alkoholické nápoje, NErozčilujte se, NEpřejděte se (tedy netlouštěte), NEbydlete ve čtvrti se špatně fungujícími provozovnami služeb, NEvysedávajte (u pracovního stolu, v kanceláři, doma), NEdostávajte se do konfliktu (doma, v zaměstnání, na ulici), NEberte mnoho léků!

Rady jsou samozřejmě velmi dobré. Uvádíme je proto, že i my chceme přispět k všeobecnému zlepšení zdravotního stavu našich čtenářů. Ovšem, jak je dodržovat...?

VIETE, ŽE...?

Kto si život neváži, nezasluhuje si ho. (Leonardo da Vinci)

Od sliepku mûdrejšie vajce a predsa sa stava sliepkou. (Gicgier)

Na istom dvornom bále sa oznamil veľký anglický básnik G. Byron s veľmi sympatickým francúzskym šachtičkom.

— Vidíte tamtu blondinu, sir? — hovoril Byron s čašou vína v ruke. — Som do nej zaľúbený. Čo myslite, budem mať úspech?

— Tažko povedať, — usmial sa Francúz. — Ale tak či onak, informujte ma o výsledku.

— Ako to? Akýže máte na tom záujem?

— Totiž, — odpovedal zdvorilý Francúz — ja som jej manžel.

ODPOVEDÁME

J.K. Mám krátky krk, chcem aby som vedieť, čoho sa mám vo svojom oblečení vystrihať, aby som lepšie vyzerala?

Predovšetkým nemali by ste nosiť úbory s vysokými buď rolovanými goliermi, úzko priliehajúce ku krku korále, tesne na krku viazané šaty. Toto všetko zdôrazňuje krátkosť krku a nevyzerá pekne. Naopak je dobre, keď všetky tieto „veci“ voľne obklopujú krk, keď výstrihy na šatách alebo pulóvrikoch sú predĺžené, keď na košeľových blúzkach nezapíname posledný gombík. Ani účes nie je ľahostajný pre zachovanie správnych proporcií. Je lepšie, keď nosíme krátke vlasy ako dlhé, lebo pri takýchto hlave vyzerať tak, ako keby bola medzi nimi schovaná, čo ešte viacej skracuje krk. Keď máte dlhé vlasy, mali by ste ich upravovať do drdola.

A nakoniec niekoľko všeobecnych rad: musíte si veľmi všimnať správne držanie tela, hlavu držať na tzv. „vysokom krku“, čiže tak, ako keby ste na hlave nosili džbán.

KYM MLÁDA DOSPEJE

V druhom štvrtroku svojho života by dieťa malo mať v chladnejšom období vlnené papučky, ktoré chránia nožičky pred chladom. Musia byť voľné a zaväzované tak, aby netlačili. Prvou obuvou v treťom štvrtroku života dieťa sú vlnené alebo plstené papučky bez podpätkov na plochej, mäkkej podošve. V tomto období dieťa už začína liezť štvornožky po postielke alebo vstáva a drží sa sieťky.

Keď dieťa začína chodiť, obuv by mala byť opretím pre nohu, teda: musí mať silné, elastické podrážky, nie klzky, s podpätkom (najlepšie guménym), ako aj široké, zaochránené špicke.

Topánky treba dieťaťu skúsať vždy postojáčky, keď je chodidlo plne zaťažené. Císto vyberáme tak, aby topánky boli o jeden cm dlhšie a širšie ako nožička. Primalé topánky stažujú chodenie a spôsobujú deformácie chodidl. Dieťa do troch rokov by malo nosiť šnúrované topánky.

RECENO-PREČTENO

Romantismus je synem severu, sny a touhy sú dětmi mlhy. Jih je naturalistický, protože příroda na jihu je tak krásná a zřetelná, že člověk již po ničem jiném netouží; nedovede si ani představit, že by mohlo existovat něco krásnějšího než je to, co vidí. (Charles Baudelaire)

Škvurny na látke vzniklé následkom pripálenia žehličkou, odstráňme tak, že nažľtie miestá potierame vodou (1 pohár) s bóraxom (dve lyžičky) a vlhké žehlíme.

Voskovane plátno a linoleum aspoň raz do týždňa umývame surovým mliekom alebo mliekom pomiešaným s vodou, jeden diel vody a jeden diel mlieka. Je to výborný konzervačný prostriedok.

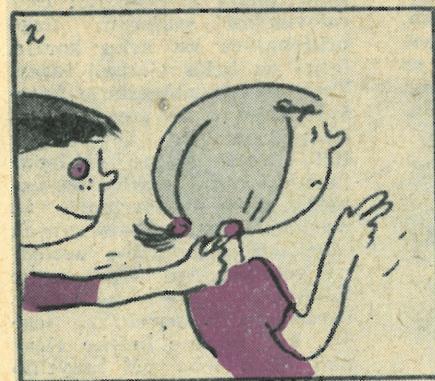

MLADŠÍM NAJMLADŠÍM

M
L
A
D
Ý
M

FEBRUÁR
DANIEL
HEVIER

ČO VY NÁTO,
SLUŠÍ SA TO?

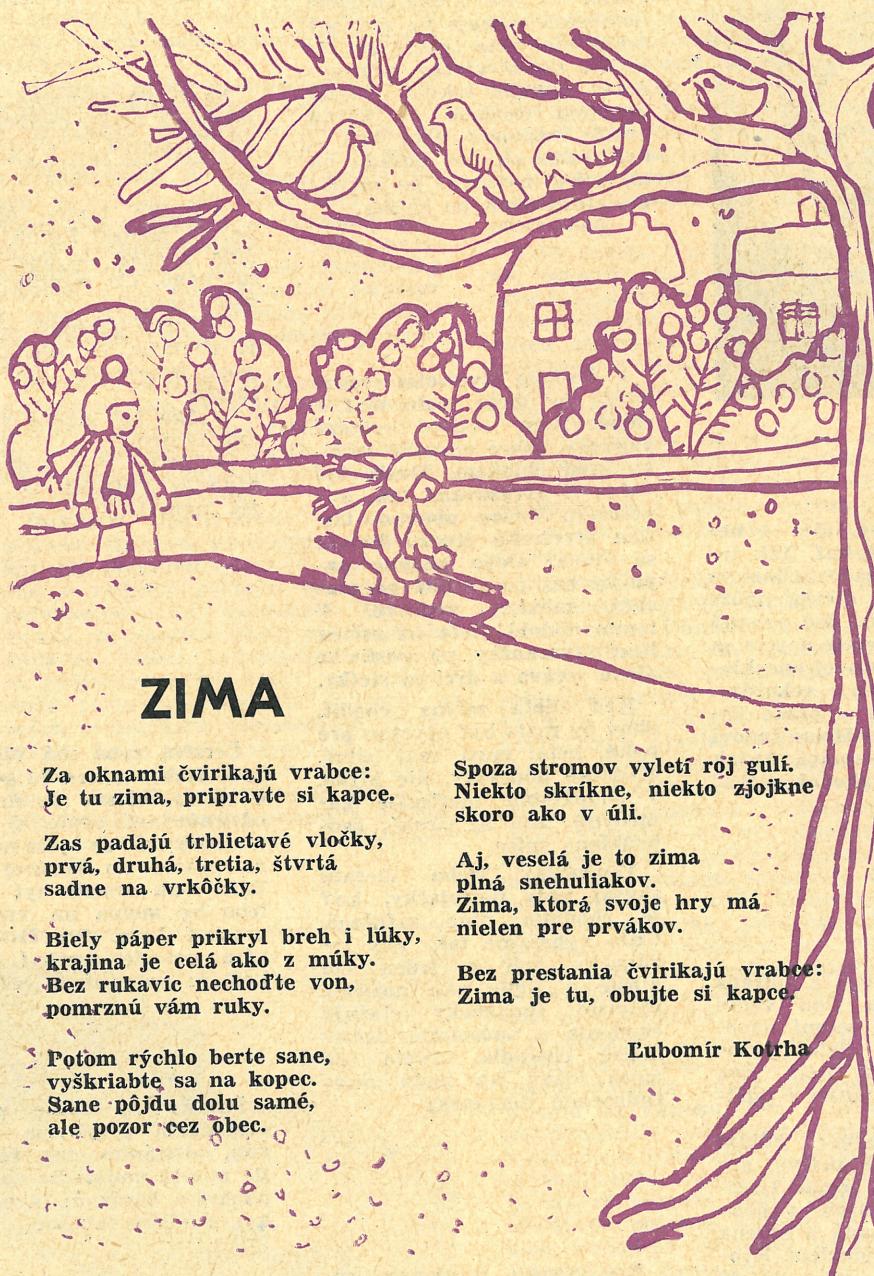
LIPA

Lipa je vysoký strom s husato rozkonárenou korunou a s hlbokými, naširoko rozvetvenými koreňmi. Preto vzdoruje vetrom aj búrkam. Rastie v lesoch, hájoch, v alejach aj pri domoch. Má srdcovité listy, blanité listene a voňavé kvety, ktoré kvitnú v júni alebo v júli. Z lipového kvetu sa varí čaj pri prechladnutiach. U starých Slovanov bola lipa posvätným stromom a podnes sa sadi na pamätných miestach.

Slnko horí ako plameň,
Matej zimné ľady láme.
Po kamienkoch ticho chodí,
čižmičky má plné vody.
Teplo dáva, robí divy,
stebielka už vôňou živí.

Matej, Matej, Matejko,
zaspievaj nám na tenko.
Kvetom prestri
závoj pestrý,
malé jarné plátenko.

ZIMA

Za oknami čvirikajú vrabce:
Je tu zima, pripravte si kapce.

Zas padajú trblietavé vločky,
prvá, druhá, tretia, štvrtá
sadne na vrkôčky.

Biely páper prikryl breh i lúky,
krajina je celá ako z mýky.
Bez rukavíc nechoďte von,
pomrznú vám ruky.

Potom rýchlo berte sane,
vyškriabte sa na kopec.
Sane pôjdu dolu samé,
ale pozor cez obec.

Spoza stromov vyletí roj gulí.
Nieko skrikne, nieko zjojkne
skoro ako v úli.

Aj, veselá je to zima
plná snehuliakov.
Zima, ktorá svoje hry má
nielen pre prvákov.

Bez prestania čvirikajú vrabce:
Zima je tu, obujte si kapce.

EĽBOMÍR KOTRHA

LES

Kam sa schová plachá srnka,
keď napadne prvý sneh?
Odskial čistý potok žblnká?
Z čoho robia krovky striech?

Kde sa plúcam ľahko dýcha?
Kde z ihličia vonia mach?
Kde pod mäkkým krídlom
vtáci driemú v korúnach?

Tý to všetko dobre vieš.
Preto chrán a väž si les!
Alojz Čobej

CHI CHI CHA CHA

— Súdruh riaditeľ, ospravedlňte, prosím, môjho syna dnes z vyučovania, lebo má veľkú chrípku.
Riaditeľ: A kto volá?

— No predsa môj otec!

Vnuč vezie babičku na motorke. Každú chvíľu nafahuje ruku a ukazuje, ktorým smerom odbočí. Babička mu rozčulene hovorí:

— Ty cirkusant jeden, drž tie riadidlá oboma rukami, lebo spadneme. Veď ja ti poviem, keď začne pršať!

LIPTOVSKÁ PORADA

M. RÁZUSOVÁ-MARTÁKOVÁ

DOKONČENIE Z PRODOŠLÉHO CÍSLA

Starý Kyseľ sa odmlčal a jeho reč sta čierny zmrak zaľahl na hostí a skazila im bezstarostnú zábavu. Ale pán Platthy sa len zasmial a všetky ich obavy zahnal veselým ponúkaním:

„Jedzte a pite, páni!... Verte, to len Jušt mohol byť takým nedbajom. Ten vám nikdy dobre nievie, koho má práve pod strechou...“

Tiesčen sa rozptýnila a dobrá vôle sa vrátila. Desiatky rúk zdvihli do výšky plné korbele a pán Andreánsky z Ondreja zaželal:

„Na úspech našej porady, páni! Nám sa nič takého nemôže stať, my sme tu iba svojí!“ Všetci si štrngli a dobrej veci pripili.

Keď dopili do dna, pod klenutým sklepením zas bolo veselo. V rečiach si Jušta vzali na mušku. Smiali sa z jeho nehody, vynášali vlastný vtip a vykladali jeden druhému, ako by sa „oni“ boli správali, keby sa im stalo, čo Juštu v Nečpaloch.

A v prúde tých samochvál mladý Turánsky odrazu vykrikne:

„Keby sa ten zbojník Jánošík opovážil prísť aj sem, ja by sa mu sám jediný postavil a printúril by som toho befára, aby mi... aby mi rúčku pobozkal!... Posledné slová Turánsky od samopáše len zapištal a vlastnú bielu ruku podniesol si k fúzikom.“

Nato sa dvoranou opäť rozhlaholil neviazaný smiech, až v nej ako v sude hučalo. A nebolo dobre, že si liptovskí páni tak dlho strúhali posmešky na Jánošíkov účet. Keď rehot bol najväčší — tu spoza stola vyskočí pán Bešeňovský, strhne si falosné fúzy, obryv i černovlasú parochňu, vytiahne bleskom dve pištole a mocným hlasom na nich skrikne:

„Dosi posmechu! Som Jánošík! Sem zlato, páni!“

Vo chvíli prestal smiech, slová zaseklo. V očiach pánov zrkadlil sa úžas nad touto neslychanou odvahou. Prvý sa pán Platthy spämätal. Priskocil chybro k dverám, s treskom ich roztrvobil a zreval do chodieb:

„Zelina, Vongrej, Magura, sem sa a viažte zbojníka!“

Sluhovia vošli do siene — a každý s pištoľou.

Ako ich pán Platthy uvidel, iba vzduch zlapal a zhikol od prekvapenia. Jánošík nemohol úsmev zatajiť a pánu hostiteľovi povedal:

„To sú moji hôrni chlapci. Veď ste ani nezbadali, odkedy vás obsluhujú, Vaša čelač po veľkej robote s chystaním hostiny odpočívá v pivnici.“

Tu medzi pánnimi povstal ruch, ako keby chceli napadnúť zbojníkov. No Jánošík zdvihol trochu vyššie pištole a varoval:

„Pozor, páni! Radim pokoj zachovať! I keď je vás plná dvorana, vy máte len holé ruky, no my dobrú zbraň. Každé dvere, každý oblok stráži môj hôrny chlapec s pištoľou. A nechcel by som zbytočne prelievať krv. Preto len pokoj! — Putnok a Vdovčík, poťte sem! Nastavte čiapky pred pánnimi, berete ich pekne po jednom. Tak, pán Lehotský, zlato sem! Pán Ponágráč, prstene!...“ Keď sa páni z tiasu a ohromenia spämätali — bolo neskoro na zápas. A popradve pre trochu toho zlata sa im nevidelo život stavaf na kocku. A tak dobrovoľne stáhvali z rúk prstene, vypínali ihlice, sypali zlaté peniaze. Zbojnícky kalpak zakrátko otažel zemianskym pokladom.

Keď prišiel na rad Turánsky, vholil im veľký pečatný prsteň a vyspal všetky peniaze z mešca. Bol nevravý a bledý. Keď však chcel odstúpiť, Jánošík mu s úsmevom povedal:

„Mladý pán, vy ste mi, okrem zlata, dližen ešte voľačo. Maličkú pokutu za výsmech...“ a ruku k nemu otrčel.

Pán Turánsky sa napálil a celý uraznený sa začal priečiť. No pomoci mu predsa nebolo. Či chcel, či nechcel — musel si na jedno koleno ako pred kŕľom kľačnúť a ruku Jánošíkovu k zemianskym ústam zodvihnuť.

Keď bol po všetkom, Jánošík sa na odchode obrátil vo dverách a povedal:

„Panstvo, kľúče od pivnic nájdete v studni na dvore.“

A ako hrdo na koči prišiel, tak hrdo na koči aj odišiel.

A pokým páni lovili kľúče zo studne, pokým v pivnici si našli sluhov a kočišov, pokým priahali a sedlali a vychystali sa na pohon — zatiaľ im Jánošík a hôrni chlapci v horách zmizili bez stopy.

P
rawnik

PRZYWILEJE DLA
INWALIDÓW
WOJENNYCH
I WOJSKOWYCH

Nawiązując do ustawy o zaopatrzeniu inwalidów

wojennych i wojskowych oraz ich rodzin przypomniamy, że inwalidze wojennemu, pozostającemu w zatrudnieniu, przysługuje zwiększy urlop wypoczynkowy o 10 dni roboczych, jeżeli nie korzysta z większego urlopu niż 26 dni roboczych.

Pracującym inwalidom wojennym i wojskowym którzy wymagają leczenia, przysługuje prawo do le-

czenia sanatoryjnego raz na 3 lata. Ten przywilej przysługuje niezależnie od urlopu wypoczynkowego z tytułu zatrudnienia.

Jeśli idzie o znižki, inwalidom wojennym i wojskowym przysługuje prawo do bezpłatnego korzystania z urządzeń radiowych i telewizyjnych, 50 proc. zniżki w opłatach rejestraacyjnych za obowiązkowe ubezpieczenia komu-

nikacyjne oraz nabycania ulgowych biletów do teatrów, oper, operetek, filharmonii, kin i muzeów.

Podstawa prawnia: Ustawa z 29.V.1974 r. Dz. U. nr. 21. poz. 117 oraz rozporządzenie Rady Ministrów z 31 maja w sprawie ulg i przywilejów przysługujących inwalidom wojennym i wojskowym. Dz. U. nr. 21. poz. 124.

mica zaś po upływie jednego dnia zdolna jest do składania jaj.

Jaja te samica składa na nogach, w okolicy pęcin, i na podbrzuszu krowy. Z nich po 4 — 7 dniach wylegają się larwy, które przebijają skórę i drażnią pod nią kanaly podążając w kierunku grzbietu zwierzęcia. Wędrowka od nog do grzbietu trwa około 7 miesięcy. W końcu zimy lub na wiosnę pod skórą właśnie w okolicy grzbietu, tworzą się początkowo małe, później coraz większe guzki, osiągające w końcu wielkość orzecha włoskiego. Znajdujące się w tych guzkach larwy przebijają skórę, wydostają się przez otwór na zewnątrz i spażą ziemie. Czynność ta zaledwie 1—3 minut. Po wydostaniu się na zewnątrz larwa wędruje do ciemnego miejsca lub też zagrzebuje się w ziemię. Teraz w zależności od temperatury i środowiska zewnętrznego po 1—2 miesiące powstaje z niej dorosły, latający owad.

Przenikaniu larw przez skórę towarzyszy bolesność i świąd. Zwierzęta w tym okresie są niespokojne, a

przy silnej infekcji stwierdza się zmniejszenie udaju. W czasie swojej wędrówki, larwy drażnią tkaniny krowy wywołując pod skórą stan zapalny, który przemienia się w zapalenie ropne tkanki podskórnej i trwa aż do momentu wypadnięcia larwy. Leczenie gza polega w pierwszym rzędzie na zniszczeniu larwy. Larwy gdzie muszą być zniszczone przed wypadnięciem, to znaczy przed wypędzeniem bydła na pastwisko. Najprostszym sposobem zniszczenia jest ręczne wygniatanie palcami. W celu łatwiejszego usuwania larw należy na kilka minut przed przystąpieniem do zabiegu położyć na grzbiecie krowy szmatkę zmoczoną w słonej wodzie albo zmyć słoną wodą grzbiet. U bydła o grubej skórze zabieg jest nieco trudniejszy, tak samo jak jest on prawie niewykonalny gdy grzbiet pokryty jest licznymi guzami. Wtedy to stosuje się metody chemiczne. Każda lecznicza dla zwierząt dysponuje zestawami leków na gzy; są to zazwyczaj płyny lub masły, które wciera się niezbyt silnie w skórę grzbietu

za pomocą ścierki lub szczoteczki. Wcieranie rozpoczyna się od łopatki, a kończy się na okolicy ogona. Po 20—30 dniach wcieranie leku należy powtórzyć w celu zniszczenia tych larw, które w międzyczasie podeszły pod skórę. Im wcześniej zastosuje się lek, tym lepszy jest efekt leczenia. W tym celu należy poczynając już od lutego dokładnie sprawdzać dotykiem skórę właściwie w tych ulubionych przez gza miejscach. Po wygnicieniu larw należy pamiętać, aby je następnie zniszczyć przez spalenie lub też zatopienie w nafcie. Zapobieganie tej choroby polega w pierwszym rzędzie na unikaniu w miarę możliwości wypasania bydła podczas upałów, kiedy to spotyka się największe ilości gzw. Pewną korzyść przynosi częste oczyszczanie zwierząt, a tam gdzie w pobliżu jest bieżąca woda, co jakiś czas krowy należy dokładnie wymyć lub wykapnąć.

Walka z gzem może dać dobre wyniki tylko wtedy, gdy jest prowadzona stale i systematycznie.

Henryk Mączka

W
eterinarz

GIEZ BYDŁĘCY

Giez bydlęcy powoduje znaczne straty gospodarcze. Zwierzę opanowane przez gzy traci apetyt, chudnie i słabnie. Wydajność mleka chorej krowy znacznie zmniejsza się, a wartość poubowej jest również obniżona. Skóra zwierząt zaatakowanych gzem nie nadaje się do przerobu, bo często podziurawiona jest jak sito. Giez jest niewielkim owadem z zielonkowo-zółtym grzbietem, dojrzałe osobniki przedstawiają się jako stosunkowo duża mucha, której ciało pokryte jest gesto włoskami. Gzy obsiadają bydło najczęściej na pastwiskach w czasie upalnych dni. Forma oskrzydlona wypelza z ziemi zwykłe we wczesnych godzinach rannych. Z poczwarki wydostaje się wtedy właśnie giez, który już po 15 minutach może fruwać. Sa-

Z
uzka

ORECHOVÉ CHLEBÍČKY

Rozpočet: 150 g masla alebo margarinu, 150 g hladkej múky, 70 g práškového cukru, 150 g orechov, 130 g hladkej múky, 2 žltky, citrónová kôra, škorica.

Maslo alebo margarin rozdrobíme s mûkou, cukrom a zomletými orechmi, potom pridáme tlečné, škoricu, postrúhanú citrónovú kôru a žltky. Všetko spracujeme na cesto, z ktorého formujeme rovnaké guľky veľkosti orecha. Pokladieme ich na suchý plech a pečieme v stredne teplej rúre. Po upečení ich posypeme cukrom.

Cesto trochu rozleje a popuká do tvaru malých chlebíčkov.

JEMNÉ KREHKÉ PEČIVO

Rozpočet: 200 g masla alebo margarinu, 300 g hladkej múky, 70 g práškového cukru, 1 žltok.

Do múky rozdrobíme tuk, pridáme cukor, žltok a spracujeme na cesto (miesime ho len dovtedy, kým sa spojí, lebo sa drobi). Na pomúcenej doske ho vyvalkáme asi na hrúbku stiebla a formičkou vykrajujeme rozličné tvary, ktoré upečieme na suchom plechu a posypeme cukrom.

DVOJFAREBNÉ OSIE HNEZDA

Rozpočet: 300 g hladkej múky, 150 g margarinu, 100 g práškového cukru, 1

žltok, 10 g kakaa, prášok do pečiva.

Do preosiatej múky rozdrobíme tuk, pridáme cukor, na koniec noža prášku do pečiva, žltok a spracujeme na cesto. Do polovice cesta zamiesime kakao. Obidve cestá rozvalkáme asi na hrúbku $\frac{1}{2}$ cm, položíme na seba, stočíme do valčeka, z ktorého odkrajujeme 1 cm hrubé kolieska. (Cesto nesmie byť pomúcene). Kolieska pokladieme na suchý plech a upečieme v stredne teplej rúre.

TRENÁ PIŠKÓTA S OVOCÍM

Rozpočet: 3 vajcia, práškový cukor, mûka a maslo — každé o váhe 3 celých vajec, $\frac{1}{2}$ kg čerešní, citrónová kôra, 20 g práškového cukru.

Tuk rozmiešame s cukrom a žltkami, ktoré pridávame postupne. Potom

pridáme tuhý sneh a múku. Zlaha zamiešame a dáme na vymästený a mûku vysypaný plech. Cesto rozotrieme asi na hrúbku palca a kladieme na zavaráné, ocedené čerešne. Čerešne nemôžu byť surové, lebo obsahujú veľa vody a cesto by zostało po upečení vlnké. Upečené cesto pokrájame a posypejme cukrom.

KREHKÉ VENČEKY

Rozpočet: 250 g krupicovej múky, 150 g masti, 10 g droždia, 1 lyžica mlieka, soľ, práškový a vanilkový cukor na obalovanie.

Do múky pridáme maslo, droždie, mlieko, soľ a vypracujeme cesto, ktoré necháme $\frac{1}{2}$ hodiny stáť. Potom ho rozvalkáme, povykrajujeme kolieska a v horúcej rúre upečieme. Upečené obalíme v práškovom cukre zmiešanom s vanilkovým cukrom.

psychozábava

MENO VEŠTÍ

ANGELA: meno farebné, svetlé, ťahučké, usmiate a trochu romantické.

Angela je najčastejšie blondinka, s mäkkými, páperistými vlasmi, veľkými modrými alebo šedými očami s podlhou tvárou. Priemerne vysoká alebo vysoká, drobnej a štíhlej postavy s dlhými peknými nohami. Od detstva skúpa, rada šetrí a vie vybaviť každú záležitosť. Za skúposť ju známi a pribuzní nemajú radi. Dobrá gazdina a manželka. Najčastejšie máva jedno dieťa, zriedkavejšie tri. Nadaná v škole, ale uspokojuje sa s obchodnou školou alebo priemyslovou. Doma vždy má posledné slovo. Je z nej dobrá predavačka, kuchárka a účtovníčka. Angela je čestnou a svedomitou pracovníčkou. Najčastejšie pochádza z mnohotednej rodiny, v ktorej je jedináčkom rozmazenávanou staršími bratmi a matkou. Neskorá sa vydáva a dlhé roky prežíva kvôli manželovi tragédiu, o ktorej stále rozpráva známym a rodine. Chorlavia na srdcové choroby, remumatizmus a neurózu. Vie zarobiť, ako aj šetriť v práci manžela a v škole detí.

Máva muža ťuľmáka, ktorý sa pomaly mení a začína klamáť manželku.

Detí vychováva dobre, sú jej poslušné a končia vysokoškolské štúdia. Susedia, rodina a známi radi využívajú jej rady v životných otázkach. Napriek vrodenému lakomstvu sa v ťažkých situáciach snaží pomáhať pribuzným, za čo jej nie sú nikdy vdelení. Po celý život sa snaží nahonobiť majetok, ktorý začína využívať až keď ukončí 45 rokov.

TADMÍR

SNÁR

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVERÍME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KED TO POKLADÁ ZA PREDSUDOK NASICH BABIČIEK. OSTATNE, VED JE TO IBA ZÁBAVA. TA TEDA, KED SA VÁM SNÍVA:

Valčík tančovať — čoskoro budeš vyznávať lásku
— vidieť tančovať — neopäťovaná láska
— hrať — pripravíš niekomu milé prekvapenie
— počuť hrať — využívaj svoju mladosť
Vata — pripravuješ sa na novoty
Večera — nepriaznivé okolnosti pre teba
— jest spoločne s niekým — štastie v rodnom krahu
Vedro naplnené vodou — úspech v mestaní
— prázdne — výhra v lotérii
— íst s ním k studni — twoja práca bude odmenená
Veniec z lístia — čest a sláva
— z kvetín — milostné nepríjemnosti
— zlatý — prijemný život
— myrtový — štastie v láske, svadba
— viazať — zblížiť sa so svojou lásou
— palmový — budeš mať dobré deti
— na hrobe — dedičstvo
— dva spojené — dvojčatá
— niesť — čest a štastie

ŽIVOT
CZASOPISMO
SPOŁECZNO
KULTURALNE

Ukazuje się
do 15 każdego
miesiąca

NEVIETE SI PORADIT S RÔZNYMI ĽAŽKOSTAMI A ZÁLEZITOSŤAMI, KTORÉ VÁS ROZČUEUUJÚ? NAPISTE NÁM NA ADRESU: REDAKCIA ŽIVOT, 00372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADIME NA STRÁNKACH ČASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redaguje:
ADAM CHALUPEK — redaktor naczelný, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz.
oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie: Augustin Andrašák (Jabłonka), František Bednarcík (Nowa Biala), Alojz Biel (Zubrzycia Góra), Augustin Bryja (Lapsze Wyżne), Alojz Galuš (Krempachy), Vladimír Hess (Lublin), František Chalupka (Nowa Biala), Bronislaw Knapičák (Mikołów), Ján Kovalík (Zubrzycia Dolna), Andrej Kucek (Lipnica Wielka), František Kurnát (Nowa Biala), Wacław Luściński (Zelów), Lýdia Mšálová (Zubrzycia Góra), Lýdie Mundilová (Kuców), Ignác Nižník (Myślenice), František Paciga (Krempachy), Alžbeta Stojowska (Warszawa), Ján Spernoga (Warszawa), Růžena Urbánová (Gęsiniec), Valerie Wojnarowska (Warszawa), Andrej Vaksmansky (Tribš), Andrej Vojtaš (Jurgów).

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska; tłumaczenia na jęz. słowacki — Alžbeta Stojowska; weryfikacja stylistyczna i korekta tekstuów słowackich — Ján Spernoga; red. techn. — Kazimiera Komosa; oprac. graf. — Grażyna Rogowska.

Nadsyłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca:

Wydawnictwo „Współczesne” RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-490 Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

Adres redakcji: 00-372 Warszawa, ul. Foksala 13. Tel.: 26-44-49, 26-04-55, 26-42-57. Cena prenumeraty krajowej: rocznie — 12 zł; półrocznie — 6 zł; kwartalnie — 3 zł. Prenumeraty przyjmowane są do dnia 10 každego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty. Prenumeraty na kraj dla czytelników indywidualnych przyjmują Urzędy Pocztowe oraz listonosze. Wszystkie instytucje państwowego i społecznego w miastach, zamawiają prenumeraty wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur RSW „Prasa-Książka-Ruch”. Pozostałe — mające siedzibę na wsi lub w innych miejscowościach, w których nie ma Oddziałów i Delegatur zamawiają prenumeraty za pośrednictwem Urzędów Pocztowych.

Prenumeraty na zagranicę przyjmują: RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Biuro Kolejnego Wydziału Wydawnictw Zagranicznych, ul. Wronia 23, 00-840 Warszawa. Konto Nr 1-6-100024. Cena prenumeraty dla zagranicy jest wyższa od prenumeraty krajo- wej o 50%.

Oddano do składu 7.II.76. Numer podpisano do druku 8.II.76.

Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10, Zam. 47. Nr indeksu 38501. J-50.

POVAŽSKÝ HRAD

Na strednom Považí, na strmom skalnom ostrohu pohoria Javorníky, stojia malebné zrúcaniny hradu, ktorý láka mnohých turistov a je vďačnym objektom pre maliarov. Vznikol pravdepodobne v druhej polovici 13. storočia. V písaných dokladoch sa prvý raz spomína v roku 1325. Pôvodne vznikol dľa rokokového kaštieľa. Z najstaršej časti hradu sa podnes zachovali iba zvyšky gotického paláca a obvodových opevnení. Spomínané kaštiele, hodne poškodené počas poslednej vojny, boli opravené a prestavané.

SUBOTA

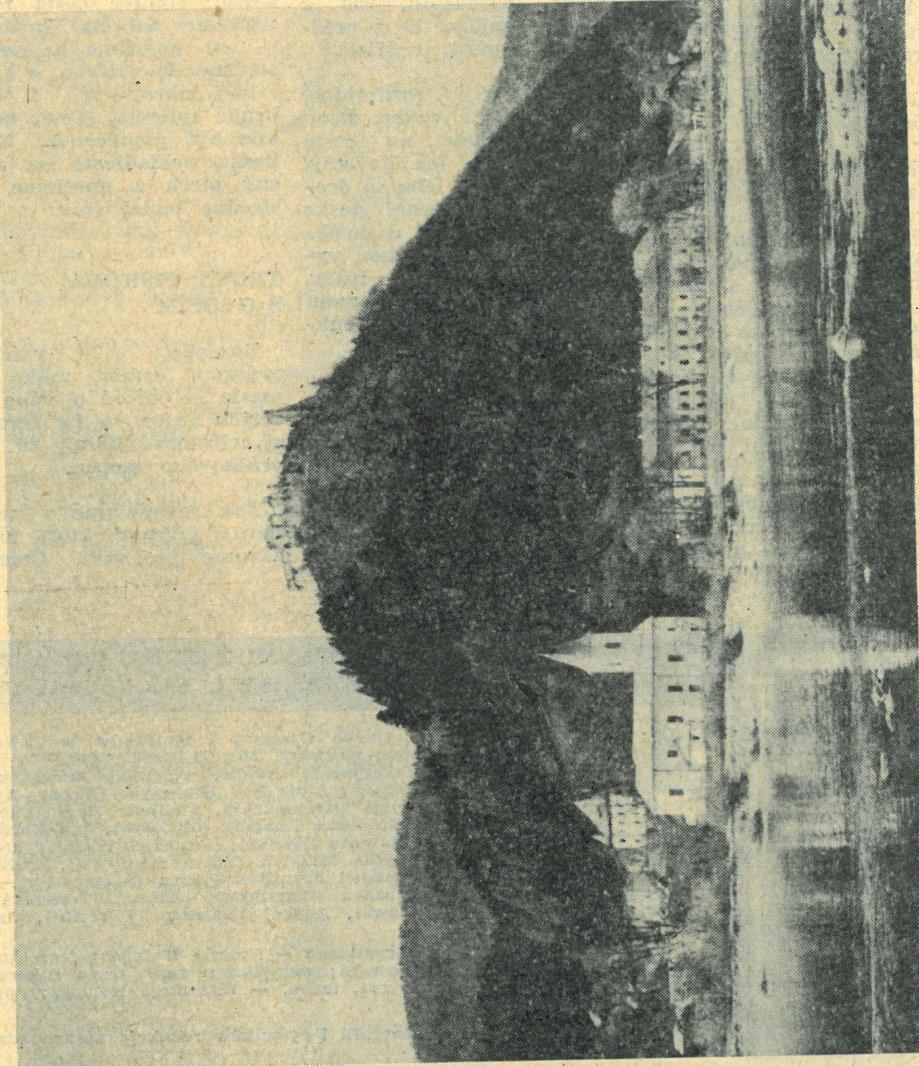
O Považskom hrade, keď patril Podmanicovcom, koluje tátoto povesť o sirote Blanke, ktorú Podmanickovci vychovali spolu so svojimi deťmi. Blanka bola nielen pekná, ale aj veľmi dobrosrdečná a preto si ju súžobníctvo velmi obľubilo. Všetkým však bolo podivné, že bola ozajstným očkom v hľadave cisárovi Leopoldovi I., nechala hrad rozbiť. Zničenie postihlo najmä jeho vnútornú časť.

Pôvodný hrad bol postavený na najvyššom mieste skalného vrchu a skladal sa z gotického obytného paláca a pozorovacej veže. V 14. storočí bol rozšírený na dnešnú rozlohu veľkym nádvorím, ktoré obklopovalo

Začalo sa aj povrátať, že v tom musí niečo byť a Blanka má iste bližšiu vzťah k hradnému pánonovi, ako sa to väsebne myslí. Podkladali ju dokonca aj za viastu dcéru Podmanického. Pýtali sa na to i starého kasteho hradného pána utrobil tichého baranka.

Foto: Hroš

Považský hrad a podhradie.

lána, o ktorom vedeli, že vie najiac, ale tento dielo nikomu nič nechcel prezradiť. Až po dlhých rokoch vec vyjavil.

— Este keď bol Podmanický mladý, mal vraj známosť s chudobnou ženou, ale rodiča mali pre neho inú, bohatšiu kandidátu. Jej bohatstvo potrebovali aj na to, aby si mohli povypľačať dňozí. Tak sa aj stalo. No, Podmanického láska k chudobnej zemianke ani po svatbe neprestávala. Často ju vyhľadával a nemohol na ňu zabudnúť. Neskor sa i jeho milá vydala. Jej muž však hľadal ľutecu vo vojenskej sláve a v boji aj zahynul. Bolo to práve, keď jeho manželka ďakala dieťa. Tak sa Blanka narodila až po otocovej smrti. Jej mama pri porode ťažko ochorela a zanechala žonrela. Keď sa Podmanický dozvedel o jej smrti, povedal svojej žene, že sirotu vezme do svojho domu. Je to vraj dcérka jeho ďalekej príbuznej, lebo pred ženou tajil, že je to dieťa jeho bývalej milej. Keď Blanka vyrásnila. Podmanický jej dal aj svoje meno, avšak svoje majomstvo prísmie strážil, lebo sa bal, aby žena v návale zúrivosti Blanku nevynhala z hradu.

Keďže Blanka bola driečná ani o pytačov nebola núdza. Zamíľovala sa do švarného Súlovského zvaného Čierneho orol a za neho sa vydala. Až potom, po svadbe, sa Podmanická dozvedela pravdu o jej pôvode...

LÚPEŽNÍ RYTIERI

Rod Podmanických nevynikal ľudskejou, najmä poslední z neho Ján a Rafael Podmanickovi. Obaja žili na Považskom hrade, z ktorého urobili lúpežné sídlo. Podmanili si pritom okrem Budatína väčšky považské hradu. S poddanými zaobchádzali kruito a do okolia, ba aj do Slezska a na Moravu časťo podnikali lúpežné výpravy. Vracali sa vždy s bohatou koristou. Žili pritom veselo a nedbali na nariekanie a pláč, ktorý sa zá nim rozliehal. Známi boli aj z organizovaných priam polovaciečiek na pekné dievčatá, ktoré násilím odvliekali na hrad.

Raz na výprave cez Jablonkovský priesmyk do Slezska zajali aj polského šachítica a jeho dcéru, a s koristou sa vrátili na hrad. Dievča bolo pekné a obaja bratia si ho chceli získať, ale ono sa staločne bránilo. Jej otec ostal skryvaný v jarku a nemohol jej pomôcť v zútulnej obrane. Zákratko medzi bratami, ktorí spoločne chodili na výpravy, vznikla žiarlivosť. Obaja sa do nej zamilovali a začali premýšľať ako si lamiat jeden na druhého, aby dievča získať pre seba. Nepriateľstvo pre krásnu zajatkyniu zmierila väšak správa, ktorá dosla na hrad, že pán hradu Budatína otišiel na kráľovský hrad a tým sa naskyľa aj vhodná chvíľa na získaanie Budatína, na ktorú obaja bratia dlho čakali. Týmto sa zmierili a vydali sa na čele svojho vojska na Budatín.

Ale medzičom polský hrad, ktorého akýsi sedliak našiel dokaličencho a odviezoval, aby dievča získať pre seba. Nepríateľstvo pre krásnu zajatkyniu zmierila väšak správa, ktorá dosla na hrad, že pán hradu Budatína otišiel na kráľovský hrad a do svojej chalupy, po krátkom čase sa tam uzdravil. Zverboval potom na okoli väčšiu četu sedliakov, ktorí nenávideli Podmanických a spolu s hŕstikou verných služobníkov prepadol Považský hrad, ktorý aj ušiel. Vyslobodil dcéru, hrad podpálil a ušiel. Podmanickovi, ktorí sa marnie pokúšali dobyť Budatín, vrátili sa pod svoj hrad, kde uvideli, že ten už Tahol popolom. O krátky čas potom Podmanickovi boli za lúpeže odšúdeni, ale neskôr ich kráľ omilostil a vrátil im čas majetkov.

L ASTROLÓGOVEJ KNÍHY

RYBY

re citov bývajú nestáli. Radi striedajú objekty svojich citov, často so skôr pre vlastné šťastie. Majú známosti pamäť a veľké nadanie pre cudzie mäazyky. Väčšie úspechy môžu však očakávať až v dospelom veku.

Šťastné čísla: 2, 9, 11.

Drahokamy: Chryzolit,

a flegmatickí, avšak dokážu sa zmôcť na životu konceptu, ktorá ruší mienku o ich pokoji a seba-vládani. Sú nestáli — rozmári a vročívi, potom zrazu plní elánu a energie. Pri rozhodovaní sú raz bojazliví a nerohodní, inozemci zase agresívni a tvrdosťní. Majú sklon k tyranstvu, najmä pokiaľ ide o najbližšie okolie a predovsetkým domácnosť.

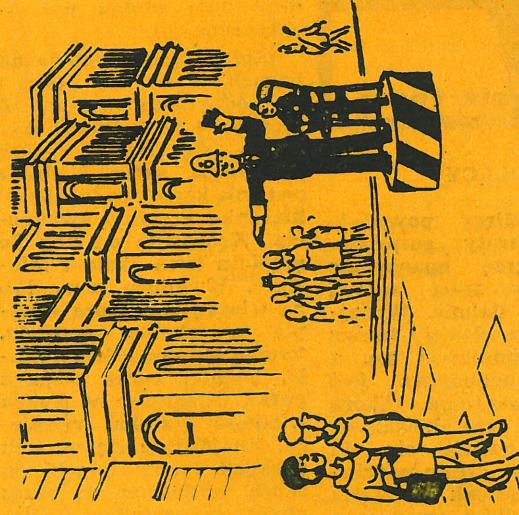
Odvážni a niekedy až opovržliví. Mnoho sa im podarí a vtedy bývajú nadsení a majú známosti našadu, naopak, keď sa im však niečo nepodarí, rahu klesajú na duchu. Vo sfé-

re modrých: Chryzolit, topás.

Farby: modré.

Šťastné dni: pondelok a utorok.

HUMOR

BUNTE ILLUSTRIERTE — Offenburg

Pán doktor, mám niečo s nohou.

— Urobili ste chybny krok, milá slečna, — konštatiuje lekár.

— A to je už vidieť aj na nohe?

* * *

— Potváraj, Vilma, nebol môj muž v noci u teba?

— Nebol...

— Tak nas ten odro

podvádzia obe!

„Zdá sa, že mu utekla žena!“

GRACIA — Rim